

ВІСНИК

VISNYK ^{the} HERALD

суспільно-політичний місячник

РІК XXXVIII Ч. 1
YEAR XXXVIII № 1

СІЧЕНЬ — 1985
JANUARY — 1985

ЦІНА .90 ЦЕНТІВ
PRICE \$.90

ВІСНИК
ОРГАН ГОЛОВНОЇ УПРАВИ ОРГАНІЗАЦІЇ ОБОРОНИ ЧОТИРЬОХ СВОБІД УКРАЇНИ

ЗМІСТ

ГУ ООСУ — ХРИСТОС РОДИВСЯ! (Звернення до Членства)	1
ПЕТРО КІЗКО — Слово про пралор (Вірш)	2
КАТЕРИНА ЧУМАЧЕНКО — Про IV Утіверсал	3
ОСІП РОЖКА — Генерал Тарас Чупришка, УПА і УГВР	5
МИКОЛА ГАЛИЧКО — Тарас Чупришка (Вірш)	8
РОМАН РАХМАННИЙ — РОМЕН Д'ОР — „Залізний світ”	9
Д-Р В. НІНЬОВСЬКИЙ — Смертоносне обмосковлювання	12
В. КОСТЮК — Трагедія в Яготинці (Спогад з Другої світ. війни)	14
УПА в світлі німецьких документів (Аналіза збірників)	16
ГАННА ЧЕРНЬ — Чудеса (Вірш)	19
КЛАВДІЯ ФОЛЬЦ — Черга (Спогад з життя в Українській ССР)..	20
Д-Р ОЛ. СОКОЛИЩИН — „Російщення України”	22
ПАНЬКО НЕЗАВУДЬКО — Фортuna хвостом наперед (Фейлетон)	

**УСПІШНИЙ XIV КОНГРЕС УКРАЇНЦІВ
АМЕРИКИ**

Як уже широко інформувала преса, у Нью-Йорку 23-25 листопада 1984 р. підбувся під головуванням д-ра А. Лозинського, успішний XIV Конгрес, який намрєсив дальші напрямні праці для привидчення для свободи України. Президентом УККА однозначно було вибрано довголітнього працівника у системі УККА ред. Ігнатія М. Білинського, а віце-президентом ред. Володимира Мазура, до речі, нагороджених Шевченківською Грамотою волі. У Конгресі брали участь 400 делегатів і понад 200 гостей, молитви на бенкеті провели Владика Василь — УПЦК і о. протопресв. Іван Ткачук, УПЦ. З промовами виступали: конгресмен Біл Грін, амбасадор ЗСА до ОН Джін Кіркпатрік, нагороджена також Шевченківською Грамотою УККА. Конгрес надихнув делегатів до дальшої праці для добра вільної Америки і Нескореної України.

РІЧНА ПЕРЕДПЛАТА „ВІСНИКА” ЛІШЕ 10 ДОЛ.

СВОБОДА НАРОДАМ! — СВОБОДА ЛЮДИНІ!

ВІСНИК

ХРИСТОС РОДИВСЯ — СЛАВІТЕ ЙОГО!

З нагоди радісного свята Різдва Христового та Нового 1985 Року Головна Управа ООЧСУ вітає щиро сердечно Управи всіх Відділів та все членство ООЧСУ традиційним Христос Родився — Славіте Його!

У цей радісний і многонадійний час ми мусимо собі усвідомити одну велику правду, а саме, що день національного визволення прийде, що він мусить прийти, але що нам тут, розкиненим у діаспорі, не можна скласти рук і тільки ждати. На нас лежить священий обов'язок для цього вперто і завзято трудитися. Давня народня приказка каже: „Бога взвивай та й рук прикладай”. Для великої цілі треба трудитися і Бога просити для допомоги у її завершенні, бути в дусі оптимізму і надії саме в цей радісний Різдвяний час.

Тому нам треба вповні усвідомити наше зобов'язання супроти Рідного Краю і що це зобов'язання тяжить на наших раменах завжди, аж доки наша мета не буде досягнена.

В минулому році Головна Управа ООЧСУ і всі Відділи та членство, разом зі всіма клітинами Українського Визвольного Фронту, в міру своїх сил багато зробили для збереження української національної ідентичності, для поширювання правди про Україну в чужинецькому світі та для здемаскування московсько-советського лицемірства. Широко відзначувано важливі історичні роковини було під Конотопом, роковини з дня народження Миколи Міхновського, роковини з дня народження і героїчної смерті сл. п. Степана Бандери та сорокріччя постання Української Головної Визвольної Ради. Відділи ОOЧСУ всіма силами підтримали ріст і працю єдиної всекраєвої центральної організації організацій, Український Конгресовий Комітет у ЗСА, якого сила і епілів були так знаменито заманіфестовані на його XIV Конвенції в Нью-Йорку 23, 24 і 25 листопада, помимо того, що зовнішні і внутрішні ворожі сили вели підривну акцію в напрямі розбити УККА, стара-

лись його знівечити і обезголовити українську спільноту в Америці.

ООЧСУ широко включилася в працю для відзначення двадцятиріччя поставлення пам'ятника пророкові України, Тарасові Г. Шевченкові, у столичному місті ЗСА, Вашингтоні та у маніфестацію проти російщення України. Маніфестація випала величаво. За це щира подяка Головної Управи поодиноким Відділам, за численну участь і вклад праці для цієї мети, як і численним делегатам на XIV Конгрес. Успіхом було побачення українських представників з президентом Р. Ренгеном у Білому Домі, хоч і там деякі сили намагалися злодіяти.

У наступному 1985 році знову припадають важливі річниці. Їх знову треба якслід відзначити для пошани і згадки їхніх творців і для духової наснаги нашої громади. Це є 55-ліття харківського процесу СВУ-СУМ, 40-ліття виходу українських політв'язнів з німецьких концтаборів, 15-ліття смерті Алли Горської, 35-ліття смерті ген.-хор. Тараса Чупринки-Шухевича, 40-ліття смерті Майєвського і Перебийноса, 60-ліття заінсування СУМ і річниця смерті Августина Волошина.

Головна Управа ОOЧСУ завжди готова прийти з допомогою Відділам у підготові академій, доповідей, панелів, форумів чи інших форм відзначення цих роковин.

Через многогранну працю Головної Управи (поїздки, репрезентування і видавнича діяльність), фінансові засоби її поважно надщербилися, і тому звертаємося до всіх Відділів вив'язатися із своїх фінансових зобов'язань, щоб уможливити її дальшу корисну працю.

Головна Управа звертається якнайщиріше і найточніше підтримати „Вісник” і „Національну Трибуну”, які належно захищають ідейні і політичні позиції українського національного самозбереження і боротьби за самостійність нашої Нації.

Ці наші пресові органи гідно відстоюли всі внутрішні і зовнішні наступи на самостійницьку українську державницьку думку.

Головна Управа особливо апелює до всіх Упраїв Відділів ООЧСУ і всього членства всеціло включитися в проведення цьогорічної Коляди на Визвольний Фонд, який є дуже важливим засобом допомоги визвольній боротьбі в Україні та розгортання інформативної діяльності про цю боротьбу у вільному світі.

Тому жертвуюмо щедро самі і закликаймо як найширші кола нашого громадянства своїми датками підтримати цю корисну працю для визволення нашого поневоленого народу.

Всім нам об'єднаним в рамках ООЧСУ і цілості Українського Визвольного Фронту не остается нічого іншого, як з надією і оптимізмом прийняти на себе це велике завдання і цю велику відповідальність, що з Волі Всешишнього впали на наші рамена, не страхуючися ні труду, ні фінансового тягару, дальнє пажити для великої Ідеї і прямуємо до неї крізь бурі і снігові і шлях повний противенств, з другими групами і одиницями доброї волі, аж прийде день визволення!

За Головну Управу ООЧСУ

Д-р Микола Чировський (-)
голова

Mrp. Євген Гановський
секретар

Петро Кізко

СЛОВО ПРО ПРАПОР

За багнети зачепився вітер,
Синьо-злотим прапором завис.
Ішли Мазели і Петлюри діти,
Мов у казці, звідкись узялись.
Узяли той прапор та й високо
Підняли до сонця і до зір.
І широким, дужим, пружнім кроком
Ідуть вони з цим стягом до цих пір.
Він — вітрами, сонцем і грозою
Світ літими пронизує наскрізь.
Ідуть із ним усіх віків герої,
Без страху, утоми, зойків, сліз.

Раз узято прапор в власні руки,
Хай хоч смерть кривава загримить, —
Ми усі перейдем страдні муки,
Щоб свій прапор з рук не упустити!
Пропор слави, перемог і горя,
Крови, сліз, розпуки матерів!
Хто знайдеться, що тебе поборе,
Де є сила та, щоб ти згорів?
Під тобою — боротьба триває,
Під тобою — гори стугонять.
Сяєши ти свободою над краєм
І тебе ні кому не віднєть!
Синьо-жовтий! Синє небо й поле,
Золоте, як сонця блиск ясний.
Хай конає ворог доокола,
Коли ми з тобою йдемо в бій!

Мюнхен, 16. 3. 1967

ПОЛЬСКИЙ ПОЕТ ПРО УКРАЇНСЬКОГО ПАТРІЯРХА

Відомий польський поет і журналіст, член Лондонського Польського екзильного уряду Юзеф Лободовський написав довшу поему про Блаженної Пам'яті Патріярха УКЦеркви Йосифа I, під назвою „Триптих про замучену Церкву” (надрукована в паризькій польській „Культурі”, за життя св. п. Патріярха).

Частину тієї поеми дав у вільному перекладі на українську мову ред. Орест Нітляр у „Гомоні України”.

"VISNYK" — "THE HERALD" (ISSN 0042-7004) is published Monthly, except July and August, when bi-monthly for \$10 per year by the Organization for Defense of Four Freedoms for Ukraine, Inc., 136 Second Avenue, New York N.Y. 10003. Second-class postage paid at New York, N.Y.
POSTMASTER: Send address changes to THE VISNYK — THE HERALD, P.O. Box 304, Cooper Station, New York, N.Y. 10276.

Катерина Чумаченко

ПРО IV УНІВЕРСАЛ

Проголошений 22-го січня 1918 року IV Універсал у Києві це не тільки межова дата, одна з найважливіших дат в історії українського народу, але це, з одного боку кінець одного довгого, може найважчого етапу в тій історії, а з другого — початок зовсім нової епохи в його житті. IV Універсалом український народ виступив на сцені історії, як самостійний, рівноправний чинник з усіма іншими народами нашої плянети.

До 22-го січня 1918 року можна було сумніватися, чи український народ знайде в собі сил, щоб піднятися на ноги й стати на прю з найбільшими потугами світу в боротьбі за свої права та за своє місце під сонцем. Від VI Універсалу, від проголошення, що з тим днем в Україні постає „самостійна, від нікого незалежна держава українського народу”, Українська Народна Республіка, такий сумнів уже не може мати місця. Не лише кинено слово, рішучу й категоричну декларацію про створення держави українського народу, але й народ стане на захист тієї держави.

Три роки тривала вілка боротьба, були чотирикутники й трикутники смерті і „встоїтись не було сил”. Тим разом не було сил. Але триваюча з того часу безпереривна боротьба засвідчує, що ідея української держави живе в народі, що в ньому завжди знаходяться люди, готові для цієї посвятити увесь свій труд, а в потребі навіть життя, а це значить, що та ідея живе й що вона раніше чи пізніше перемогти мусить. Народу, що захотів, що рішив бути вільним і рівним всім іншим народам, ніяка сила на землі спинити не може! Хіба можна його знищити, однаке й цього не вдалося осiąгнути ні царській, ні совєтській Росії. Наш народ перебув і переміг найбільші ліхоліття, і навіть суцільний совєтський терор, знищення мільйонів людей в концентраційних таборах Сибіру, в казематах Че-Ка, ГПУ, НКВД, КГБ, великий голод 1933 року, зорганізований Москвою, — ніщо не зломило його. На наших очах почалося нове відродження. На арену історії виступили нові сили, нові лю-

ди, які перебрали в свої руки прапор визвольної боротьби й показали, що народ живе, а в ньому живе прагнення свободи!

Визвольні змагання 1917-20 років, яких найвищим пунктом був IV Універсал, а потім Акт соборності — не увінчалися успіхом. Та таке тривається не тільки в нашій історії. Інші народи також провадили свою визвольну боротьбу десятки, сотні років, доки не перемогли. На нашу невдачу в роках 1917-20 було чимало різних причин. Але найосновніші з них — таки в нас самих. Серед тих причин: припізнене проголошення української державності, аж 22-го січня 1918 року. Десять місяців перед тим упав був царат і розкладалася царська імперія, відли революційні вітри, на Україні відбувалися великі з'їзди й конгреси, народ кипів, на військових з'їздах у Києві брали участь представники від понад мільйона всяків, але саме тоді не впalo рішення перебрати владу повнотою у свої руки. А коли це рішення прийшло, революційні енергії, з одного боку, почали притихати, а з другого — большевицький переворот в Росії, демагогічні гасла Леніна почали притягати до себе значну кількість навіть наших здезорганізованих людей. А другою не менш важовою, причиною невдачі українського народу було те, що народна енергія не влилася в одну єдину національно-революційну армію, але розлилася в десятках і сотках повстанських загонів і отаманів. Був час, коли в тих загонах було більше воїків, як у армії Української Народної Республіки. І та страшна — язва — отаманія ослабила нас до тої міри, що коли прийшов час всіми засобами протиставитися наступаючим большевицьким російським полчищам, то у нас не стало достатніх сил.

Українські армії програли поле бою, але не скліпували перед ворогом. Навпаки, одні з них пішли в підпілля, інші вийшли за кордон, ще інші творили революційні організації, щоб продовжати боротьбу. Так постали УВО—Українська Військова Організація, Братство Українських Державників, Спілка Визволення України, ОУН.

Українська державність продовжувала своє існування в праці суспільних сил та в боротьбі національно-визвольних елементів. Українська державність ніколи не перестала бути живою, бо боротьба за неї і праця для неї за тих 65 років ані разу не переривалася, народ не резигнував зі своєї мети.

І ніщо сьогодні не кличе нас більше ѹ голосніше до єдиного фронту праці й боротьби, як саме ота трагічна наука української революції 1917-20 років.

У кожному народі, в кожному суспільстві існують різні течії, угрупування, люди мають різні погляди на різні справи. І в цьому немає загрози, якщо ті всі течії й погляди підпорядковані одній великій загальній меті. Коли люди вміють у часі великої потреби стати рам'я об рам'я в одному фронті праці й боротьби, об'єднаними силами трудитися для спільнії мети, тоді кожне угрупування й кожна людина знайде відповідне місце у тому суспільному фронті.

Цю науку ми мусимо пригадати собі саме тепер і саме тепер ѹ якнайголосніше наголошувати. Український народ опинився в обличчі нового, зміщеного рішучого наступу Москви. Російський імперіалізм і комунізм загрожує не лише українському народові, але й усім сусідам Росії, Європі та світові. Хоч ми живемо тут далеко від Росії у великій і вільній країні, але ѹ життєві інтереси теж загрожені Москвою. Значить, ми, українська національно-культурна спільнота в ЗСА, протиставляючись большевикам і російському імперіалізму, захищаємо не лише інтереси України, але так само й

інтереси цієї країни Вашингтона.

Отже тим більше мусимо навчитися „маршувати різними дорогами, але бити в ту саму ціль”... Ні крихти нашої енергії не смімо звертати на суперечки й боротьбу між собою, а всі сили треба посвятити на боротьбу з російським імперіалізмом і большевизмом. Наша гідна поставка у вільному світі є не лише гідною відповіддю Москви, але вона також буде перевонливим свідоцтвом для українського народу, що він у своєму змагу не є осамітнений. Бо всюди на землі, де є українська людина, там сягає Визвольний Фронт Української Нації. А ми тут, у ЗСА, є його частиною.

ЩЕ ОДНА ЖЕРТВА МОСКВИ

На 47-му році життя у Києві помер довголітній московський в'язень, засновник і провідник першої у всіх окупованих червоною Росією країнах Професійної Спілки Робітників (не комуністичної) — української Профспілки Робітників св. п. ОЛЕКСІЙ МИКИТИН.

Його судили за заснування вільної Профспілки Робітників України в 1972 році і він відбував ув'язнення, як політв'язень, до 1976 р. Через рік Олексій Микитин написав підкритого листа до керівників ССРР (лист ходив у відписах) про жалюгідні умови праці робітництва. Його знову заарештували і цього разу кинули в „психушку”. Вийшов звідти аж у 1984 році, і через кілька тижнів — помер від отруйних застриків-уюлів так зв. лікарів КГБ.

Вічна Пам'ять!

ПОРАНЕНІХ ПЕРЕВОЗЯТЬ ДО ЗСА

Значну групу важко поранених афганських повстанців — геройів боротьби проти сов. Росії, перевезено до шпиталів у ЗСА, у стейті Вірджінія. До допомогою повстанця лікарським приладям і обслугою займається приватна установа „АмеріКер”.

Лікарка Христина Клон заявила, що значна кількість повстанців важко затрусні хемічними газами із совєтських гелікоптерів.

ЛИНЕ ЧЕРЕЗ РЕВОЛЮЦІЮ МИ ЗДОБУДЕМО ВОЛЮ.

Провідник Степан Бандера

Я не помру,
Я обізвуся в людях,
Щоб розбудити
помисли незлі, —
Ta слово те,
що пломеніє в грудях,
До них проб'ється
навіть з-під землі...

M. Руденко,
Політв'язень Москви

Осині Рожка

ГЕН. ТАРАС ЧУПРИНКА, УПА І УГВР

До 35-річчя смерти в бою ген. Тараса Чупринки

Прагнення українського народу зажити власним самостійним життям на своїй власній рідній землі є властивістю думаннякої патріотичної одиниці і зорганізованої групи, які розуміють категоричний імператив себевизволення кожної нації, як еманації Божої волі, в своїх межах талантів і здібностей всіх її складових одиниць. У сучасній системі поневолення нашої батьківщини, коли постійний, а останньо — посилений ворожий тиск на душу нації через етно-культуроцид нищить її духовість або спихає в небуття свідомість народу, позбавляючи його біологічної субстанції, перетворюючи колись вільну Націю у народ рабів, вихо-лощених хитромудрих швейків, — то передумовою забезпечення власновладства у власній державі є лише збройна боротьба, яка доведе до визволення з-під московської кормиги. Великоруський державний шовінізм отіє „напівдикунської орди”, як її назавв поет-вісниківець Євген Маланюк, „що засвоїла собі від татар завойовницьке хижактво, ненаситність визиску і катівське вміння проковтнути гірші культурні надбання”, поставила поневоленим народам в заміну за їх власну душу — гібридні сурогати штучного творива — „советської людини”. Поневолена українська людина стала прислугуваним гвинтиком московського імперіалістичного молота, обездержавлена, позбавлена історичної тягlosti новітніми імперіялістичними царями, використовується сьогодні Москвою як робоча сила або гарматне м'ясо для московсько-імперіялістичних народовбивчих замірів. Червоний від української крові імперіялістич-

ний Кремль провадить своє „місійне” комуністичне післанництво привидом смерти по Європі і Азії, але все це поновно надихає борців за свободу до активної діяльності і боротьби для тріумфу ідеї власної державності і власновладства!

У минулому думки і заклики Тараса Шевченка ставали притокою до масової участі й ідейно-політичним підкладом для повалення російської царсько-колоніальної системи ударами повстань, революційними зрушеннами, які своюю силою сягали в гущу народу і поривали за собою маси, а вкінці розчавили московську імперію, відбудовуючи власне державне життя у свободній українській державі, без катоги і тирана.

Четвертий Універсал став світлою перемогою ідейно-політичної зрілості нашої Нації і, хоча запізненим, та все таки повновартісним завершенням стремлінь до державного життя, які проявилися через політичні, підпільні, засекреченні, революційні товариства й організації, що ставили Чин передумовою до створення Держави, а військову силу — запорукою державності. Непохитна воля оцих ідейних революційних одиниць довести до завершення власновладства української нації породила героїчну боротьбу або спротив таких формаций як УСС, УГА, Армію УНР, СУМ, СВУ, БУД, військово-революційну з ідеологічними підкладом УВО та військову УПА. А вони зродили Державне Правління на чолі з Достойним Ярославом Стецьком, а пізніше верховний центр в час боротьби українського народу — політичне тіло — УГВР.

Тяглість цієї боротьби у найновіших формах очевидна. Боротьба сорокових років недвозначно нав'язує до боротьби 1917-их років в обороні IV Універсалу... Останнім координаційним тілом політичного дороговказу визвольної боротьби стала УГВР — яка за визначенням її творців була „передпарламентом”, „верховним політичним тілом”, що у своїй про-

*****
**БАТЬКИ-МАТЕРІ, ПАМ'ЯТАЙМО, що
 РЯДИ СПІЛКИ УКРАЇНСЬКОЇ МОЛОДІ
 АМЕРИКИ ПОВИННІ ПОСТИНО ПОПОВ-
 НЮВАТИСЯ МОЛОДИМ ПОКОЛІННЯМ —
 ДЛЯ ТЯГЛОСТИ НАШИМ ЗМАГАНЫ!**

грамі має після успішної боротьби довести до створення українського уряду. Ця боротьба керівного політичного тіла при неіснуючому вже тоді українському уряді — Державного Правління на чолі з Прем'єром Ярославом Стецьком забезпечила тягливість традиції боротьби, а своїм Універсалом визначила тягливість реалізації Акту IV Універсалу і Проголошення відновлення Української Державності у Львові, Актом 30-го червня.

УГВР визначила напе відношення до загарбників України, була свідоцтвом існування політичного фактора українського народу у критичних часах, з'ясувала соціально-політичну програму, допомогла створити платформу для АБН, дала орієнтир молоді.

40 років тому на узбіччі гори Виділок в Карпатах, у Самбірському повіті, на південному заході від села Спринга сталася велика історична подія, яка своєю похідною охопила цілий край і десятки років у житті й визвольній боротьбі українського народу. Цією подією був 1-ий Великий Збір УГВР (11-15 липня 1944 року). Ініціативний Комітет, який довів до створення УГВР, виникнув весною 1944 року.

Ген.-Хор. Роман Шухевич про цю подію інформує нас такими словами:

„Для здійснення пляну утворення всеукраїнського, загальнонаціонального політичного центру — цей плян зродився в колах Головного Командування УПА восени 1943 року, а весною 1944 року утворено Ініціативний Комітет”. Українські патріоти, яким залежало на добробуті Батьківщини, взяли участь в УГВР, незалежно від своєї політичної закраски. Щоб уможливити існування УГВР, узгіднено політичну платформу, довкола якої мали гуртуватися всі партії і всі позитивні сили українського народу. Цими постулатами політичної ситуації, в якій опинився наш народ в час Другої світової війни, були:

1. Беззастережне визнання ідеї української самостійної соборної держави, як найвищої ідеї українського народу.
2. Визнати революційні методи боротьби за УССД доцільними методами боротьби.
3. Задекларувати своє вороже становище до большевиків та німців, як окупантів України.
4. Визнати демократію, як устроєвий принцип представництва.

В існуючих політичних умовах поневолення жодна з існуючих легальних партій не відважилася приступити відкрито до платформи УГВР. Тому це зробили в імені партії окремі її представники, які увійшли до УГВР. Так, напр., зробив це на індивідуальній базі Василь Мудрий, голова партії УНДО. На жаль, треба ствердити, що декотрі партії не тільки зберегли свою відстань, але взагалі не перейшли на платформу боротьби УГВР, а затримали... надію на німців! Один з основників УГВР пише про поведінку групи Мельника: „...інша частина жила в підпіллі, а сам Мельник та інші члени Проводу цієї фракції боротьби проти німців не вели, намагаючися легальними засобами вплинути на зміну німецької окупаційної політики.”

Великим Збором УГВР провадив Ростислав Волошин. Збір увінчався успіхом і на ньому вибрано перший керівний орган УГВР. Учасників збору охороняли вояки і старшини УПА.

В Універсалі від імені УГВР з'ясовано потребу спільної боротьби й одного керівного тіла:

УГВР постала, „щоб об'єднати всі національно-визвольні сили українського народу, щоб із одного центру керувати нашою визвольною боротьбою, щоб перед зовнішнім світом репрезентувати волю українського народу та щоб приставитись спробам ворогів української держави розвивати єдиний самостійницький фронт, — створилася Українська Головна Визвольна Рада, яка від сьогодні бере на себе керівництво визвольною боротьбою українського народу.”

Очевидно, що в завзятім змагу за свою державу УГВР визнала як базу своїх сил власні людські ресурси, не полагаючи на жодну сторонню силу, щоб бути підметом власної полі-

**ЗАРЕЄСТРУНТЕ УКРАЇНУ ЯК РОСІЙСЬКУ
КОЛОНІЮ І ДОПОМОЖІТЬ ЗВІЛЬНИТИСЯ
ВІД НАКИНЕННОЇ ОКУПАЦІЇ**

з листа до ОН Олеся Бердника

тичної і збройної акції українського народу. За цією святою боротьбою стояла вся Україна, єдиним національно-революційним фронтом за священні ідеали життя Нації.

1945 року з'явилася спільне Звернення, підписане Президією УГВР і Головним Командуванням УПА: „До всіх насильно вивезених з України і тих, що мусіли покинути рідні землі, братів і сестер наших, до всіх українців на чужині.” У цім зверненні з'ясовано жахливу картину поневолення українського народу, яку принесли німецький і московсько-большевицький загарбник. Підкреслено невільничу працю для окупантів, висосування жил і здоров'я людей на будові нових п'ятиричок далеко поза Україною, знущання над українською інтелігенцією, поповнення ними тюрем і концтаборів, Казахстану і Сибіру, наповнення льохів НКВД (КГБ) українськими трупами, герой української революції, і згадано про забріхану акцію пропаганди, яка ведеться проти української визвольної боротьби. Ворога зустріла однодушна революційна постаوا народних мас із свої проводом. Успішно розбивають вони німецько-фашистівських зайд і партизанські з'єднання червоних. Тяглість революційно-визвольної боротьби з давньою боротьбою українського народу заманіфестована порівняннями боротьби українських повстанців до боротьби козаків і княжих дружинників, щоб зачертнути з Дону води шоломом... У цих гігантських змаганнях народ промовляє до ворога свою куль. В обличчі грізної дійсності мало зникнути те, що нас розділяє, а має вийти на верх те, що нас об'єднує: непохитна воля оборонити життя народу і його права. Нас окрілює зброя, поєднана полум'ям віри в невмирущість і непереможність ідеї боротьби за УССД.

Боротьба українського народу кристалізувалася в різних фазах його політичного і соціального положення під різними окупантами України і переходила у відповідну форму спротиву або збереження народних біологічних і духових ресурсів. Першою формою, в очах деяких аналітиків, була форма повстанської боротьби зараз, під час і після програної наших революційно-визвольних змагань. Вона перейшла у конспіративно підпільну форму на схід-

ньоукраїнських землях (— боротьба СВУ — СУМ, а перед тим БУД, яку підтримував Микола Міхновський) — 2-га форма. Третью форму — вже національно розводненою, але в умовах советської дійсності важливою своєю символікою і насиченістю культурного спротиву, наміреного рятувати національно-культурне життя нації, — були різні форми спротиву, під якими б назвами вони не виступали. Але не може бути національнимгероєм той, хто в лавах українського самостійницького війська боровся за здійснення УССД, а пізніше виступав збройно проти тієї-ж національної армії і під диктатом ворожої партії хотів творити національно-духові цінності нації... Правда, ця ситуація породила нову дійсність у Східній Україні, яку керівники визвольної боротьби взяли під увагу.

Новітня духовість на західноукр. землях скристалізувалася у монолітному об'єднані революційних сил українського народу довкола ОУН, яка з підтримкою боротьби у легальніх секторах провадила підпільно-революційну боротьбу через бойово-військові організації, а пізніше, переформувавшись в одну політичночинну організацію, — власними силами. Роки 1939-41 були синтезою цієї боротьби. В 1941 році ОУН прочистила свої лави від всіх опортуністичних елементів, які ставили ставку на чужі сили.

Про новітні події пишуть аналітики: „За проголошенням самостійності у Львові й покликанням до життя Національними Зборами Державного Правління з Ярославом Стецьком, як головою Уряду на чолі, слідували сотні таких актів у всіх містах і селах західніх, південних та осередніх українських земель,— через Львів, Перемишль, Дрогобич, Тернопіль, Станиславів, Луцьк, Рівне, Ковель, Сарни, Коростень, Кам'янець Подільський, Проскурів, Вінницю, Козятин, Фастів, Васильків, Біла Церква та інші міста України. Впарі з проголошенням самостійності, ішло організаційно-державне налагоднення апарату адміністрації в терені та виконування влади іменем українського народу та його уряду, створеного незалежною волею народу та всупереч волі нового німецького окупанта.” (Радович М. В.).

УПА „За що бореться УПА”, матеріали Конференції поневолених народів Східної Європи й Азії в листопаді 1943 р., постанови конференції ОУН, відозви УПА та українських політичних угрупувань і інші матеріали. Їх доповнювали вислані німцям листи та меморіали і перехоплені документи підпілля. Між ними, напр., є меморіал ОУН з 14 квітня 1941 р. про утворення Самостійної Української Держави, док. ч. 1, ѹ наказ командира УПА Клима Савура (Дмитра Клячківського) з 31 серпня 1943 з приводу 24-ї річниці спільногого вступу українських армій у Київ у 1919 р. Багато з цих документів досі були невідомі.

Додатковим німецьким джерелом політичної інформації про УПА була советська пропаганда чи перехоплені документи. Напр., німці переклали ѹ широко коментували перше звернення до УПА „уряду й президії ВР Української РСР”, за підписами Хрущова й Гречухи. Вони коментують, що Москва уважає УПА серйозною політичною загрозою. Кілька перехоплених документів СМЕРШ-у ілюструють заходи червоної контррозвідки в Червоної Армії, щоб протидіяти впливам УПА.

Поміщені в другій книзі німецькі студії й аналізи про організацію й політичну програму УПА докладніші й точніші. Німці вже встигли опрацювати зібраний матеріял. Особливо варто суперечити з документами чч. 11, 17, 13-24 і 43, які всесторонньо обговорюють різні аспекти діяльності УПА і можливості утворення української держави.

В цьому томі найбільше документів, які подають інформації про дії УПА проти відділів НКВД в запіллі Червоної Армії. Інформації ці німці зібрали від залишених у сов. запіллі агентів, полонених, перебіжчиків на німецький бік і переловлених розмов сов. радіозв’язку.

„Ми рахуємо тільки на визволення власною боротьбою, протиболішевицькою революцією. Війна може створити пригожі обставини, бути помічною. Але на визволення чужими силами Україна не рахує.”

Степан Бандера

Звіти ці теж обговорюють методи большевиків у боротьбі з українським визвольним рухом.

Група документів з цього часу інформує про створення, побудову й програму УГВР. Обширний звіт д-р Арльта з Міністерства для окупованих східних теренів з 11 листопада 1944, док. ч. 30, заличує програмові документи УГВР і широко їх коментує. В деяких звітах є спекуляції, як договоритися з УГВР про спільну боротьбу з большевиками.

Частою темою документів є спроба нав'язати співпрацю з УПА, а принайменше нейтралізувати УПА як військового противника. Ще в 1943 р. при відділі Абверу „Схід” був утворений штаб „Р” для нав'язання контактів з УПА для спільної боротьби з большевиками. Однак, командування УПА заборонило всякі переговори з німцями. Причиною цієї заборони було ставлення німців до самостійності України й жорстокий німецький окупаційний режим. Не можна забувати, що за час німецької окупації загинуло понад 5,000,000 громадян України!

В документах з 1943 немає даних про якісні контакти з УПА, хіба що агенти зі штабу „Р” арештували от.. Т. Боровця, який вів з ними переговори. Щойно в січні 1944 штаб ХІІІ армійського корпусу, який перебував на відтинку фронту в Крем'янеччині, інформує, що з боку УПА є тенденція співпрацювати в боротьбі з большевиками. Цей штаб видав інструкцію, як вступати в контакти з відділами УПА (док. ч. 33). Далі документи, чч. 36, 28 і 40, інформують, що в Крем'янці мала бути зустріч з представниками УПА, але відділи УПА не досягнувались договорень і далі перехоплювали транспорти Вермахту. Однак, звіт не подає точніших даних про розмови в Крем'янці.

Щойно документи чч. 54а, 54б і 55 говорять про певні узгодження — „Основи переговорів”

Встане правда, встане воля
І Тобі Одному
Помоляться всі язики
Во віки і віки,
А покищо — течуть ріки,
Криваві ріки...

Тарас Шевченко

база довела до всенародної боротьби, духовим творцем якої була ОУН, яка довела дотворення першої всенародної армії УПА, що ще даліше поповнилася вихідцями з усіх українських земель і чужонаціональним елементом, у своїх формуваннях, за тогожну з цілями української боротьби мету. В цій боротьбі „найвищим і єдиним керівним органом українського народу на час його революційної боротьби, аж до створення української самостійної держави є Українська Головна Визвольна Рада.” Стотисячна, зразково об'єднана, ідейно могутня Українська Повстанська Армія — фанатизмом і самопожертвою стала на сторожі проти імперіалістичних загарбників.”

Організація Українських Націоналістів, зrozумівши вагу УГВР і її всенародну вартість, поспішила підтримати її діяльність:

„Організація Українських Націоналістів, що завжди ставила позитивно до всіх здорових національних починів, що завжди організувала й виховувала народ до найбільших завдань нації, і що справу за Українську Самостійну Державу завжди ставила на першому місці, — вітає створення і діяльність Української Головної Визвольної Ради.” („Ідея і Чин” з 1948 року).

Керівником виконного органу — Секретаріату УГВР, якому підлягало й міністерство військових справ та інші — став Голова Проводу ОУН в Україні — генерал-хорунжий св. п. Роман Шухевич — Тарас Чупринка. У цю боротьбу включилися з відчайдушним завзяттям і кадри революційної ОУН в Україні.

Слава їм на віки-віків!

ІДЕЇ І ПРАГНЕННЯ ВОЛІ СИЛЬШІ ЗА АТОМОВУ ЗБРОЮ. ВОНИ МИТА НЕ ПЛАТЬТЬ І ПРОНИКАЮТЬ ЗА ЗАЛІЗНУ ЗАСЛОНУ

Ярослав Стецько

„ЗАВТРІШНІЙ СВІТ”

На координування збройно-політичних дій по-неволених народів Східної Європи, започатковане Першою Конференцією Поневолених Народів в Україні 1943 року та розвинене в системі АБН, преса західноєвропейських країн відгукувалась критично, мовляв, усамостійнення тих народів привело б до „балканізації” Сх. Європи й Азії. У відповідь, Роман Рахманний — пишучи під псевдонімом Ромен д'Ор — опублікував у голландській та бельгійській пресі в 1948 р. статтю п. н. „Завтрашній світ”, доказуючи, що регіональні об'єднання є можливі, але при збереженні суверенності всіх поневолених народів. Передруковуємо цю статтю з незначним скороченням, бо вона не втратила своєї актуальності і в цю пору.

Редакція

Як тільки впадуть атомні бомби

Ген. Тарас Чупринка, начальний комендант УПА і член УГВР, вірить, що війна між Росією і ЗСА є неминуча, бо їхні політичні шляхи пересіклися вже під час Другої світової війни. УПА й визвольні рухи інших народів СССР будуть важливим фактором, що знутра ослаблюватиме й підриватиме російську великороджаву. Як тільки атомні бомби впадуть на Москву й Ленінград і промислові центри Уралу, тоді перед АБН-ом, як координатором всіх визвольних рухів у Сх. Європі й Азії та перед переможним Заходом виникне проблема: як організувати освобождений світ, щоб йому забезпечити мир і добробут і водночас раз назавжди виключити всяку російську агресію?

Чотири комплекси

„Визволення всіх народів СССР та їхнє самовизначення — це єдина беззастережна передумова перемоги над Росією та встановлення тривалого миру”, твердить ген. Т. Чупринка. С чотири основні комплекси країн, що їх конечно взяти на увагу в будівництві „завтрашнього світу”, а саме: Сибір, Кавказ, Туркестан і Скандинавсько-чорноморський бльок.

СИБІР. Кругло 16 мільйонів квадратних кілометрів між Уралом, Тихим океаном і Арктикою, киргизькими степами й р. Амуром, заселений первісними мешканцями (як остяки, тунгузи, монголо-буряти і ін.) та давніми поселенцями — росіянами й українцями. В останні роки населення Сибіру зросло до 40 мільйонів душ, внаслідок ув'язнень і заслання людей з України, Прибалтики й Козакії.

Все ж таки, прагнення відокремитися від Росії сьогодні серед сибіряків не слабше, як було в роки 1917-22. Зокрема „сибіряки” українського роду, які становлять майже третину сибірського населення, показують непідкореність супроти московського деспотизму. Сибір, як самостійна держава з важкою індустрією Уралу і Транс-Брайкалля, з нафтою і вугіллям Сахаліну і золотом Якутії, може розвинутися у З’єднані Стейти Північної Азії. Континентальні й повітряні шляхи до ЗСА, Канади, Туркестану і Близького Сходу були б відкриті і, водночас, раз назавжди виключено б традиційний тиск Росії на Тихий океан і Китай.

ТУРКЕСТАН. Друга велика економічно-політична одиниця в два мільйони кв. кілометрів і приблизно 14 мільйонів населення постала б із самостійних народів — туркменів, узбеків, таджиків, казахів і каракалпаків на основі давньої високої культури і традицій визвольної боротьби проти Росії. Як суворенна „країна”, Туркестан гарантував би добробут своїм громадянам, творив би міст між Сибіром і Сінкіянгом (Китай) з одного та Європою і Близьким Сходом з другого боку. Водночас ця „гребля” знешкоджувала б всяку агресію Росії в напрямі на Індію та Іран. Представництво Туркестану в АБН — одне із найсильніших; члени його визвольного руху боряться пліч-о-пліч з вояками УПА проти советоросіян.

КАВКАЗ. Визвольна боротьба кавказьких народів є більш відома. Сьогодні Грузія, Азербайджан, Вірменія і Дагестан також мають своїх представників у АБН та власні відділи в УПА. Незважаючи на всі існуючі спірні питання між ними, кавказькі країни встановили б митний союз та, з своїми 219.000 кв. кіломе-

тровою територією і майже дев'ятьма мільйонами душ, з велическим нафтовим центром в Баку та родовищами мангану, становили б один наріжний камінь в будівництві завтрашнього світу.

СКАНДИНАВСЬКО-ЧОРНОМОРСЬКИЙ БЛЬОК. Він уможливлює економічно-політичну побудову трьох згаданих угруппувань країн. В ньому зарисовуються три групи. Вільна Карелія, з півостровом Коля, в оперті на Фінляндію та Скандинавію, загородила б експансію Росії в напрямі на Англію, Ісландію та Гренландію — відрізала б доступ до єдиного незамерзаючого порту, Мурманська.

Естонія, Латвія і Литва становлять важливу ланку Скандинавсько-чорноморського бльоку. Їхній політично-збройний опір спричинює Росії серйозні труднощі. Литовці творили колись з українцями й білорусами одну конфедеративну державу, що охороняла Європу перед наїздами монголів. Сьогодні відновлено живий зв’язок між литовськими повстанцями і відділами УПА головно завдяки жертвенній співпраці з ними Білоруської Крайової Армії — націленої на природну „Смоленську браму”, — пляцдарму Росії для своїх частин наїздів на Центральну Європу. Підтримка народів цих країн має для АБН суттєве значення.

Україна, Козакія, Ід-ель Урал. Про важливість України для завтрашнього світу не доводиться говорити багато. Вистачає згадати декілька даних: 50 мільйонів населення на яких 700,000 кв. кілометрах території... Україна — третій найбільший продуцент заліза, четвертий — щодо вугілля, восьмий — щодо нафти і чи не найбільший продуцент мангану. В тій «славетній „житниці Європи“» розгорілася найсильніша визвольна боротьба, там постала УПА і там зродився почин організувати антибільшевицький Бльок Народів (АБН).

Південно-східне крило скандинавсько-чорноморського бльоку становлять Козакія та Ід-ель-Урал. Козакія — це територія між Уралом, Доном, Чорним і Каспійським морями, заселена Кубанськими, Донськими, Терськими й Уральськими козаками й калмиками. В цілому — приблизно 12 мільйонів душ. При всіх суперечностях між ними, вони готові утворити кон-

федеративну державу п. н. Козакія. Один погляд на карту пояснить, яке велике значення для „західного світу” має Козакія.

Ід-ель-Урал охоплює теперішні автономні соцівські республіки мордвинів, мері, комі-перм, татар, чуванів, башкирів та удмуртів. В цілому — яких 335 тисяч кв. кілометрів і понад 10 мільйонів душ населення. Ця країна перша впала жертвою московської агресії 1552 року. Однаке прагнення тих народів до волі не послабло ще й досі і вони, через своїх представників, знайшли шлях до співпраці з іншими народами в АБН.

Згадані чотири країни: Білорусь, Україна, Козакія та Ід-ель-Урал — це головні гарантії миру в Сх. Європі, бо вони самі могли б збалансувати силу Росії, з її приблизно 70 мільйонами громадян на приблизно одному мільйонові квадр. кілометрів території. Тільки після відновлення незалежності всіх цих країн заіснувала б реальна можливість для оформлення Західно-європейського та Балканського державних об’єднань.

БАРИКАДА ЧИ ВІДЧИНЕНІ ДВЕРІ

Протягом століть Європа безуспішно силкувалася здигнути барикаду проти наїздів зі Сходу. Сьогодні кожному ясно, що жодна барикада чи т. зв. „санітарна зона” не всілі охоронити Захід перед великораджавою, яка насильно поеднус народні маси і простори Сх. Європи й Азії.

„Покиньте всякі шукання кордону між Європою і Азією!” — закликає ген. Т. Чупринка. „Європа й Північна Азія становлять неподільний континент, який в цілому конечно звільнити від російського гнету. Як тільки обмежимо Росію до її етнографічної території, а громадянин суворенного Сибіру могли подорожувати свободно до Норвегії, голландець до Туркестану або в Україну, тоді відчиняться двері до справжнього світу і співпраці народів того континенту. Це будуть ворота до вирівняння всіх суперечностей між Сходом і Західом. Щойно після цього буде можливо формувати і всесвітнє правління, бо тоді не буде жодної надпотужності великораджави, яка б саботувала його постанови”.

Ось як промовляє ген. Т. Чупринка — най-

ЗРОСТАЮТЬ ТЕРТЯ МІЖ СССР І КИТАЕМ

Москву турбус факт наближення Китаю до ЗСА і висока економічна допомога ЗСА для модернізації і демократизації червоної Китаю. Московське „Міжнародне життя” опублікувало 10-сторінкову статтю, закидаючи червоному Китаєві, що він старається „дискредитувати політику соціалістичної сили” і далі „протиставити інтереси східних країн інтересам Советського Союзу”. Окрім того, журнал картає Китай за зближення з Америкою.

Автори статті І. Алексеев і Ф. Ніколаєв підкреслюють невдачність Китаю за колишню „благородну” поміч, особливо за підтримання допущення Китаю до Об’єднаних Націй в 1971 році. Між іншими справами, журнал закидає китайським червоноим лідерам довгоречеву мету: підкорити під свій вплив деякі західні країни (Західної і Східної Німеччини) і опанувати країни Третього світу для себе самого.

Журнал згадує про советсько-китайські непорозуміння, включно із сутичками на прикордонній території між двома потугами від 1959, 1965-66 і 1969 року. Журнал закидає, що Китай почав сутички, в яких втратило життя сотні воїків з однієї і другої сторони. Окрім того, автори статті мають жаль до Китаю, що СССР є представлений більшим ворогом Китаю, аніж З’єднані Стати Америки. Журнал, який видає Всесоюзна Спілка Науки, твердить, що немає „об’єктивних причин для взаємного відчужування пародів СССР і Китаю, і взагалі ворожнечі”.

Все таки журнал вищує Китай за невміння розв’язати три більші передумови до їхнього поєднання: советську окупацію Афганістану, советську підтримку комуністичного в’єтнамського експансіонізму, для розвитку Великої Південно-східної Азії під проводом В’єтнаму і СССР, і постійні непорозуміння відносно 5,000 милевого кордону. Китай має також претенсії до 500,000-милевої території, яку ще за царських часів приєднано до Росії. О. Р. грізний противник Москви.

Іого слова і його плани поширюються за допомогою летючок, брошур і спеціальних інформаторів по всій Україні, а далі й по інших советських республіках; а в той самий час воїки УПА несуть цю концепцію в сателітні країни і навіть у держави Зах. Європи. В тій політичній карті, що її таємно наліплюють на стінах будинків по селах і містечках Сх. Європи, тайтесь не лише найбільша надія жителів Сов. Союзу на близьке визволення, але й також дорожок, де саме треба шукати найслабшого місця у советороосійській імперії”.

В. Ніньовський

СМЕРТОНООСНЕ ОБМОСКОВЛЕННЯ

Очевидно, під пильним оком КГБ, у Москві публікують англомовну газету „Москов Ньюз”. У випуску 52, 1982 р. опубліковано „Сиксті ірс ов ді ЮССР“*) — доповідь Ю. Андропова,

*) „Шостдесятиріччя СССР“.

з 21 грудня 1982. Значну частину доповіді Андропов відвів процесові успішного обмосковлення.

Узурпувавши собі незаконне право „заступництва“, некультурний Андропов запевняв слухачів у тому, що „советські народи висловлюють війняткову відчіність російському народові“, бо „без його допомоги ні одна республіка не осiąгнула б свого успіху“.

Зупинившись над проблемою мовного питання в СССР, Андропов виразно підтвердив настирливий наступ московсько-імперсько-дикторського шовінізму обмосковлення, на всі ділянки життя т. зв. республік:

„Зовсім природно-законним шляхом, мільйони пожильців кожного народу користуються російською мовою і вона стала основним чинником мовного сплікування в економії, політиці і культурницьких діяльностях. Російська мова наближує і міцно зв'язує всі народи і нації Советського Союзу, і таким чином збагачується цивілізація людства“. (!..).

Назвемо лише кілька визначніших таких англомовних дослідників, які засудили московсько-кагебівську „мовну цивілізацію“ Андропова і його попередників.

„Розріст націоналістичних ідей, між народами російської імперії, турбус кремлівських воїнів. Вони користуються драконськими методами проти національної стихії, тому нівечать національні мови республік величезної імперії“... З їхнім дисидентським рухом, українці... заповзятливо ставлять опір насильному російщенню“. (D. R. Shanor. The Soviet Triangle. pp. 25, 29.).

„Росіяни застосували в Україні геноцид. ... Окрім цього, росіяни російщать українську мову“. (General Sir John Hackett. Interview.

OMNI, August 1982.).

„Сильний розріст націоналізму набрав сили в Грузії, Вірменії, Україні і також в Балтиці щодо чистоти національної мови від росіянізмів“. (E. Pond. Russia Perceived. p. 132.).

„У республіках (СССР) відчувається незадоволення, бо по 1944 році нації тих республік не добули своєї окремішної самостійності, не звільнились від російського імперіалізму і від його російщення... Сучасний український дисидентський рух гостро звернено проти російщення“. (The Soviet Union Since the Fall of Khrushchev. Ed. A. Brown, M. Kaser. pp. 135, 136.).

„1938 р. р., у Москві видано наказ, яким — у школах усіх республік — настановлено примусове навчання російської мови“. (John Dornberg. The Soviet Union Today. pp. 40, 42.).

„З наказу Москви можновладці і запроданці найсовісніше дбають про те, щоб не лише посилити і прискорити, але й завершити процес російщення в неросійських республіках. Зліття понад сотні народів ув один советський народ — це основна мета московської імперії“. (V. Solovyov, E. Klepikova. Yuri Andropov. p. 111.).

У своїй доповіді, Андропов „узаконив“ де-націоналізаційну політику „вченням“ Леніна:

„Перед нами залишається багато завдань для успішного виконання. Наша кінцева мета (денаціоналізації) є виразиста й погоджена з заповітом Леніна: :Подбати про те, щоб народи до себе не лише наблизились, але щоб ті народи злились у один народ“.

Згідно з ленінським „заповітом“, Андропов установив непоступливу методу денаціоналізації: „Очевидно, до такого успіху шлях видається досить далеким. Однаке — і ні за яких умов — від такого процесу (денаціоналізації) нам ніяк не відмовитись; такий процес не сміємо занедбати, бо для такого процесу дозвіл найдогідніший час“.

Щодо розв'язки національного питання і процесу успішної денаціоналізації, Андропов відкликається теж до т. зв. „науково-обґрунтованої“ національної політики. Денаціоналіза-

ційну „науковість” Андропов пояснює:

„В економіці модерна сила продукції вимагає повної інтеграції. А ще важливіше те, щоб така інтеграція охопила різні смуги і республіки так успішно, щоб усе становило лише одну суцільну державу. В кожній республіці найбільш розсудливе використування природного багатства і робочої сили є тоді, коли потенціяложної республіки не діє окремішно, а становить один суцільний союз, як одну суцільно-спільну державу... Процес (денаціоналізації) не буде завершений так довго, як довго існують окремі нації (Советського Союзу), як довго існують національні різниці і національні познаки”.

Вищеприведений вийняток із доповіді Андропова має дволінке значення: у дипломатично-доповідній формі недавній імперський ватажок КГБ виразисто формулює наказ московської партії охлократів, відкриваючи широко ворота дикунським методам КГБ, у процесі денаціоналізації.

Андропов відкликається до „головної інтеграції”, „природних багатств”, робочої сили” і „національної різниці”. Такі фактори — найдогідніший засіб успішної московської денаціоналізації неросійських „республік”.

Наприклад. Розбудову всяких гіантських споруд у московській Азії Москва провадить засобом „повної” інтеграції”. КГБ посилює арешти політично-підозрілих і, враз із з'язнями концтаборів, сотні тисяч безплатних невільників перекидає до Азії, на участки побудови споруд.

В імені „повної інтеграції” вожді партії і уряду, вожаки т. зв. „ленінської молоді”, вожди т. зв. „профспілок”, — (а всі вождюки —

*****

УКРАЇНСЬКИЙ ВІЗВОЛЬНИЙ ФРОНТ ДЛЯ ТОГО, ЩОБ УКРАЇНА СКОРШЕ ЗМОГЛА ПОВТОРИТИ КОНТОПОЛЬСЬКУ ЛЕКЦІЮ РОСІЇ, КОЛИ ВЖЕ І САМ ЦАР ЗБИРАВСЯ ВІДКАТИ З МОСКВИ!

кагебісти) — сараною налітають на „республіки”, „організують” мільйон т. зв. „добровільців-робітників” і перекидають до московської Азії на розбудову споруд.

Очевидно, на місце відтранспортуваного ясирю до Азії в Україну, Білорусь, Прибалтику переселяють із мільйоном москалів — т. зв. „хороших спеціалістів” у подарунку від „старшого брата”, мовляв, на допомогу „молодшому братові”. По якомусь часі в Азії, під пильним оком „старшого брата” — (читай КГБ) — мільйон робочої сили денаціоналізується, а мільйон переселених москалів утверджує політику обмосковлення в імперіяльних „республіках”.

По Російській ФСР, „Українська ССР” має „найпотужнішу індустрію і значні природні багатства”. (Цит. General Sir John Hackett.). Згідно з Андроповим фактором „природного багатства”, за пляном Москви, з України перевозять мільйони тонн продуктів на участки московської розбудови споруд в Азії. Москва запрягає Україну до акуратного „трудодня” і „плянованої поставки”. А якщо Україна не дотримується „пляну поставки”, то КГБ має „ причину” до масових арештів „за саботажну роботу” і „націоналістично-буржуазні ухили”. Кільканадцять тисяч невільників знову доповнюють робочу силу московських споруд, а в Україну знову насувається кілька тисяч сарани-москальні. Така метода найзручніша для московської політики „національних різниць”.

Слідуючі вийнятки доповіді Андропова — про денаціоналізаційну політику — не вимагають окремих доповнень чи коментарів. Московсько-кагебісівський і смертоносний шовінізм витриманий у всіх відтінках.

„Невідкладично, ми мусимо підглянути і використати успішні методи, щодо обновлення культури кожного народу. Очевидно, в такому обновленні культури визначне завдання мають засоби пропаганди — радіо, телебачення тощо. Такі засоби слід використовувати для прискорення шляхетного процесу обновлення — (читай, обмосковлення) — культури”. (Підкресл. В. Н.).

„Зважаючи на те, що кожна культура народів (СССР) має позитивні та негативні і руйнівницькі елементи культурної спадщини, а це

національні традиції і звичаї. Отже, справа в тому, щоб всякий здайвий баласт не зберігати, але розгромити так скоро, як лише можна, бо такі спадщини супротивні нормам життя соєтського суспільства, соціалістичній моралі і комуністичним ідеалам..." (Підкр. В. Н.).

„Товариші! Нам необхідно мати на увазі наше уважливе (політичне) ставлення до мови народів, до їхніх пам'ятників минувшини, до інтерпретації історичних подій і до методів, якими ми міняємо обличчя сільських і міських поселень..." (Підкр. В. Н.).

„Природно-віправдана міграція поселенців міняє (національне) обличчя не лише наших республік, а теж районів, кожного міста і то так, що вони стають багатонаціональними, завдяки опікунству партії, уряду і усіх місцевих кадрів. Вони є тим першорядним знаряддям, що допильновує якраз точного моделю національної політики, яку визначає партія".

„Колективна багатонаціональна праця окремо важлива — і в основному — в індустрії, бо індустріальні центри — це найуспішніші середовища для вирощування інтернаціоналізму".*)

Доповідь Андропова підтвердила непоступливу безперервність дикунських методів щодо денационалізації поневолених народів — у диктаторській імперії царів, Леніна, Сталіна, Хрущова, Брежнєва, Андропова, Чернінка.

Але відомий воєнний стратег, генерал Ріцар Джон Гекетт, провіщає: „У світі залишилась одна російська імперія. Десять по 1985 році, в часі неминучої війни, буде розвал цієї імперії". (Sir John Hackett. The Third World War.).

*) З "Moscov News", доповідь Андропова перерукована в публікації: Martin Ebon. The Andropov File. Appendix 1. Англомовна форма доповіді гідно послужить тим нашим діячам, що направляють меморандуми до Американського Конгресу чи Канадської Парламентарної Комісії.

В. Костюк

ТРАГЕДІЯ В ЯГОЛЬНИЦІ

Звірства німецьких окупантів на Коломийщині

Дуже скоро по приході німецької армії перевоналися українці, що німці-фашисти чи не ще гірші окупанти, ніж були большевики. Німецька пропаганда вигукувала, що німці визволителі, але в дійсності це були загарбники, які здириали з українського населення, що могли зарвати, а людей трактували як безправних невільників. Ще в 1941 році під зиму, отже за півроку по приході німців, надія на краще майбутнє у зв'язку з війною зникла навіть у найбільших оптимістів.

Проголошену самостійність України державним Актом 30 червня 1941 року німці не признали, а голову Державного Правління Ярослава Стецька заарештували, разом із більшістю членів Правління, через які два тижні по 30-тім червня. У вересні того ж року фашисти-окупанти провели масові арешти всіх, що були в якісь відношенні до проголошення самостійності України, а зараз після того почалися арешти по всій Західній Україні.

На початку 1942 року арештовано на Коломийщині понад 30 осіб, головно провідних членів ОУН під проодом Степана Бандери.

Ще місяць перед тим заарештовано Михайла Оленюка й двох його кузинів, закидаючи їм, що вони мали забити советського сексагота учителя-поляка Якова Сіщука із Корнича. Слідство вів суддя Віntonяк, приятель Сіщука, і їх німці розстріляли в Шепарівському лісі, хоч доказів ніяких проти них не було. Це сталося 15 лютого 1942 р. М. Оленюк, псевдо Лис, належав до окружного проводу ОУН в Коломії. Зараз після тих розстрілів відбулися згадані масові арешти, в часі яких були заарештовані: мір Василь Мельничук — провідник Станіславівської області, інж. Роман Сельський — провідник Коломийської округи й заступник обласного Мельничука, о. Вітвицький, інж. Парасюк, два брати сотник Петро й пор. Максим Микитюк, Дусько Сатурський, адвокат Коссяк, Бабюк, директор Окружного Союзу

Кооператив, Ярослав Жипчин, а також дві сестри на прізвище Гоянюк. Решту імен не можу пригадати.

Слідство вів шеф гестапо в Станиславові Крюгер. Він не мав ніяких доказів, крім доносів сексотів. Слідство через те тягнулося дуже довго і вкінці заломився Я. Жипчин. Здається до того причинилася його жінка, з походження німка. Жипчин в часі проголошення самостійності був окружним організаційним референтом, тому знатав багато. Але багато із зарештованих не були членами ОУН. Крюгер не хотів у це повірити й держав усіх, крім Жипчина, якого випустив на волю й казав йому дати добру посаду в уряді праці („Арбайтсamt”).

По виході на волю Жипчин повідомив Прорвід, що він заломився й сказав на слідстві все, що знатав. Тому, що він був колись моїм зверхником, мені доручили з ним зустрітися. Та це було неможливе, бо його стерегли німці, коли він ішов на роботу і з роботи. Але мені таки пощастило раз підійти до нього, як він був сам. Коли він побачив, що я наближаюся до нього, він всунув руку в кишеню, мовби по револьвер. Я йому ще здалеку сказав, щоб він не боявся, бо я не прийшов по його життя. Тоді він запитав, чого я хочу. Я йому дав упімнення, щоб він якнайскоріше виїхав до Німеччини й перестав вербувати людей на роботи. Я своє виконав, але він не послухав і даліше продовжував свою роботу.

Заарештованих вивезли до Чорткова й там їх тримали. Багато з них захворіли на тиф. Один тільки Мельничук не хворів і тому не був разом з ними у шпиталі, тільки в тюрмі.

У короткому часі вдалося Організації знайти з ними в шпиталі контакт, через матір сестер Гоянюк. Вона їздила до Чорткова й знайшла медсестер-українок, які її перевдягли в стрій медсестри й вона могла відвідувати усіх хворих. Цей зв'язок Організація використала на те, щоб підготувати втечу, яку призначено на день 25 листопада.

Пані Гоянюк занесла „грипса” інж. Р. Сельському, в якому було подано інструкції її дату втечі. Сельський прочитавши „грипса”, запитав, що з Мельничуком? Пані Гоянюк по-

інформувала, що Мельничук сидить у тюрмі в суворій ізоляції, і тому його не можна викрасити.

Почувши це, Сельський, який заступав Мельничука й відповідав за цілу групу, зажадав, щоб день утечі пересунути з двох причин: перше, що багато друзів було ще занадто хворі, щоб втікати, а друге, що за той час може вдастися нав'язати контакт із Мельничуком.

Пані Гоянюк повідомила про це місцеву Організацію й повернулася до Коломиї, де вона мешкала.

Та вже через два дні, 27 листопада 1942 року, німецька поліція забрала з Чорткова всіх 52 особи, які сиділи там у тюрмі за принадлежність до ОУН, і всіх зі шпиталя й Мельничука, посадили їх їх на підводи і, завізши до Ягольниці, там їх постріляли, хоч багато з них були ще хворі на тиф. Звільнені були тільки дві сестри Гоянюк і, як вже згадано, Ярослава Жипчина, ще перед тим.

Всі ті люди впали жертвою німецько-фашистської окупації.

Нехай вічна у нас буде пам'ять про них!

„ВОЛОШКИ” — ІЗ ЯКОГО ПОЛЯ?

Щоденник „Нью-Йорк Таймс” у відділі платних оголошень помістив 2-го листопада 1984 р. повідомлення, що в „Аліс Тули Гол” відбудеться в суботу концерт „Балалайки і домри” та ще й при акордеоні.

Під той концерт московського емігрантського Товариства виступав також „Український танцювальний ансамбль „Волошки” із Філадельфії”. Вступ 10 дол. і т. п.

Ансамбль танцюристів „Волошки” у Філадельфії виступає з рамени ОДУМ-у Об'єднання Української Демократичної Молоді, яке є прибудівкою УРДП — Української Революційно-Демократичної Партиї, заснованої колись св. п. Іваном Багряним.

Якщо в ССР, в тому і в окупованій Україні, вимагають від українських мистецтв спільніх виступів із московськими домрами і балалайками, то хто такого самопониження вимагає за океаном?

Домра і балалайка — це азійські музичні інструменти, які Московщина-Росія прийняла за свої, бо азійський дух відповідає їхньому духові.

Але при чим тут українські „Волошки”?

Хто тут, у Америці, намагається „зближувати” дві різні і протилежні духовістю народні культури? Кому хочеться посылати українських дітей танцювати під московську балалайку?

Надія Наум

„УПА В СВІТЛІ НІМЕЦЬКИХ ДОКУМЕНТІВ”

Вийшли друком два нові томи „Літопису УПА”, 6 і 7, під назвою „УПА в світлі німецьких документів”. Ці томи мають понад 500 стор. друку й містять 132 документи. Збірку підготував історик Тарас Гунчак, професор Ратгерського університету. Походять вони з Федерального Архіву в Кобленці, Військового Архіву в Фрайбурзі (Західня Німеччина), й Американського Державного Архіву в Вашингтоні, з колекції захоплених німецьких документів. До збірки включено декілька німецьких документів з Архіву ЗІП УГВР. Збірники мають еступні статті та обширні резюме українською і англійською мовами, так що вони корисні як для україномовного, так і англомовного читача.

Тематично документи дуже різноманітні, бо вони були виготовлені багатьма урядами й військовими штабами. Мабуть таки найбільше документів походить від військової розвідки “Fremde Heere Ost” або Abwehr/Ausland, що мала свої відділи при штабах східного фронту, від команд корпусів до команд фронтів. Багато документів підготовили різні інституції німецьких “Sicherheitspolizei” й “Sicherheitsdienst”. Решту становлять документи цивільної адміністрації, перекладені на німецьку мову різні матеріали УПА, або різні московсько-большевицькі документи. Назагал тематично збірники дуже багаті й свідчать про всесторонню діяльність УПА й українського визвольного руху.

Перша книга збірника містить документи від 1942 р. до червня 1944, тобто за час, коли ще німці були в Україні. У другій книзі вміщені пізніші документи — від липня 1944 до капітуляції Німеччини в травні 1945 р. Це були два різні періоди в настанові німців до українського народу й особливо до УПА. В першому періоді німці трактували Україну як завойовану територію й намагалися знищити всякий український рух спротиву. Лише у військових колах від 1944 р. помічалася тенденція якось порозумітися з УПА в ім'я спільної боротьби з большевиками. Коли фронт опинився на території дій УПА, різні німецькі штаби виготов-

вили навіть інструкції, в якій площині догово-рюватися з УПА, тільки у військовій — без жодних політичних зобов'язань. В другому періоді, коли німці залишили Україну, особливо військова розвідка Абвера була дуже зацікавлена боротьбою УПА. Тоді різні станиці Абверу пильно збиралі інформації про дії УПА, студіювали політичний характер української боротьби й робили намагання нав'язати контакти. Барометром цієї настанови було вживання терміну „банди” на окреслення відділів УПА. Цей термін уведено в 1942 р., коли з'явилися перші повстанські відділи, а в час відступу з України його було заборонено вживати, щоб не дразнити повстанців.

Джерельна вартість документів різна. Німці відомі з солідності й назагал виготовлені звіти та аналізи опрацьовані всесторонньо й грунтовно. В них також багато інформації про різні події й факти. Проте аналіза документів показує, що німецькій розвідці не вдалося інфільтрувати рядів УПА. Напр., німецькі дані про організацію й старшин УПА дуже скрутні й неточні. В них теж повторюються різні чутки й легенди. Щоправда, і такі інформації мають вартість, бо вони характеризують тодішню ситуацію. Отже — не всі подані інформації можна вважати за провірені факти.

Перших десять поліційних звітів, док. 3-14, говорять про посилення українського національного спротиву в 1942. Це звіти головної централі поліції безпеки й служби безпеки (СД) в Берліні, в яких мова про зрист невдовolenня населення та зрист радикалізму й про протинімецьку настанову українських політичних угрупувань. Останній зі звітів, з 1943 р., вже обговорює збройну боротьбу УПА на Волині й перехід на бік УПА збройних відділів при німецькій адміністрації, які було зформовано з українців. Вони також містять інформації про німецьку окупаційну політику та про дії німецької поліції — арешти, розстріли тощо.

Найбільше місця ці звіти присвячують діяльності ОУН СД, яку характеризують як найчисленнішу та гостро протинімецьку політичну силу. Часто вони подають дані про діяль-

ність ОУНм. У двох звітах є інформації про „Поліську Січ” та її керівника Тараса Боровця („Бульбу”). Одноразово згадані льокальні підпільні групи: київська „Революційна Українська Націоналістична Організація” (РУНО, керівник Олександер Погорілій), крем'янецька „Фронт Української Революції” (ФУР) і львівська „Борці за Незалежність України”. Но вістю є інформація про РУНО, яка мала мати біля 1000 членів і була розгромлена німецькою поліцією.

Шість документів присвячені діяльності от. Тараса Боровця, а крім цього є більше згадок про нього в інших документах з весни 1943 р. Найгрунтовіші з них — це звіт шефа СД в Берліні „Виникнення й розбудова української банди Боровця” і два звіти Абверу про цілість повстанського руху, документи чч. 19 і 24. Документи 15 і 16 — це листування Т. Боровця з шефом СД Волині й Поділля д-ром Плюцом (Pütz). Останні два документи — чч. 20 і 21, — це звіти Абверу „Схід” про переговори й арешт Т. Боровця 19 листопада 1943 р. Спочатку німці уважали от. Т. Боровця командиром всього українського повстанського руху, політичним організатором якого вважали ОУН СД. Згодом німці пишуть про нього, як самостійного повстанського отамана, який є в конфлікті з німецькою поліцією та адміністрацією, але схильний співпрацювати з Вермахтом.

Основна кількість документів першої книги стосується інформацій про боротьбу УПА. Їх можна розділити на дві групи: місцеві звіти й ширші нариси. Звичайно місцеві звіти були конкретні, бо називали людей й різні події на вужчих територіях. Напр., сарненська оперативна група СД звітує про дії УПА в Сарненському й Костопільському повітах (док. 17) і називає двох місцевих керівників УПА, Андрія Велеса й Бориса Бабенка. Найбільше таких звітів виготовили розвідчи відділи німецьких корпусів Вермахту в 1944 р., коли фронт зупинився на території дій УПА. Ширші нариси про УПА виготовляли звичайно вищі установи для інформації старшин і урядовців. Вони звичайно опираються на фактах, але було в них також багато неточностей. Прикладом такого нарису може послужити звіт Абверу при

головному штабі армії з 23 грудня 1943 р., док. ч. 29. Подана в ньому організаційна структура УПА на Волині має багато неточностей та помилок. Кілька прикладів. Німці знали, що УПА на Волині поділена на осенні округи (групи), які називають дивізіями. Правильно вони назвали тільки двох командирів ВО — „Енея”, прізвище якого не знали, і Івана Литвинчука („Дубового”). Ген. Л. Ступницького німці „зробили” к-ром Ковельської ВО. З головного штабу німці знали лише полк. Трейка і „Савура”, вважаючи, що ним був Климишин і що він був шефом штабу. Подібно з іншими справами. Згодом німці знали, що головне командування УПА перебрав ген. Роман Шухевич, а Миколу Лебедя до кінця уважали політичним керівником українського збройного спротиву, вже тоді, коли М. Лебедь відповідав за зовнішні зв'язки.

Також німці мали точні дані про створення УГВР, але до кінця нічого не знали про персональний склад УГВР. Аж дивно, що німецька розвідка так мало знала.

У цих звітах трапляються досі невідомі дані. Напр., звіт Абвери („схід”) з 13 липня 1943 р. говорить про дії загону УПА в районі Фастова на Київщині й називає його командирів: Андрія Кравця, Аркадія Устимова, Володимира Поліщука й Петра Біловуса (док. ч. 13). Цікавим є також лист райхскомісара України Еріха Коха до міністра Альфреда Розенберга з 25 червня 1943 р., док. 22. Кох признається, що його адміністрація не має контролі над північною Україною й характеризує загальну ситуацію. В листі також дані про німецькі втрати в людях у Луцькій окрузі за один тиждень у червні 1943 р.

Назагал німці були добре зорієнтовані в політичній програмі УПА й українського спротиву. Підпільна література була коль портова на доволі масово і її примірники потрапляли в німецькі руки. Важливіші програмові й інформаційні матеріали німці перекладали й з відповідними коментарями розсилали до військових штабів й адміністративних установ. Згодом різні звітодавці широко коментували ці документи в аналізах програми й політики УПА. На німецьку мову були перекладені програма

Про геройчу поведінку українського уряду свідчить факт, що голову уряду Дост. Ярослава Стецька ув'язнили, інших переслідувано, а П'ясецького розстріляли. Це був виклик новим окупантам України: геройча постава екзекутивного керівного тіла українського народу — його державного Уряду.

Після такої німецької політики супроти українського народу почалася нова кристалізація революційно-визвольних сил в новій дійсності: всенародне об'єднання не тільки всіх західноукраїнських сил, але також з новою дійсністю східноукраїнських земель та творенням верховного політичного тіла для кристалізації нової платформи боротьби, яка не могла бути іншою, ніж це доказала постава Дост. Ярослава Стецька.

Всенародне об'єднання в умовах нової дійсності — відступаючої армії німецької та наступаючої советської, яка окупувала територію, загарбану німцями, з'єднавши братів у недолі — витворила нову політичну дійсність, а з тим об'єднала маси під новим політичним керівництвом. Сама ж програма тієї боротьби скристалізувалася в наявній дійсності поведінки окупантів в Україні і зрозуміння, що тільки у „своїй хаті своя правда і сила, і воля.“ Передумовами в цьому об'єднанні довкола свого верховного політичного тіла, УПА і УГВР були: зрозуміння потреби вести свою власну самостійницьку політику, незалежну від сторонніх чинників, та потреба боротьби, яка обстоювала б народні інтереси, цілковито протилежні до соціально реакційної большевицької колгоспної системи...

Особливо симпатій до німців не могло бути, бо за довгі три роки поневолення німецькі фашисти пограбували збіжжя на мільйон пудів, і вивезли їх до Німеччини, тоді коли люди в Україні вмирали голодовою смертю. Німці винищили сотні тисяч полонених. Десятки спалених сіл, знущання над безневинним населенням та розстріли і катування борців за самостійність України — об'єднували українське населення довкола ідеї повстанської боротьби.

Ця концепція власної самостійності у боротьбі з загарбниками України набрала нової вартості у популяризації двофронтової україн-

Микола Галичко

ТАРАС ЧУПРИНКА

*Він вірив в творчу силу-міць
Свого живучого народу.
Що вимете всіх зайдів пріч,
Владе неволя наче ніч
На сонечку зі сходу.*

*На раз у бункері в землі,
Ховуючись від ката,
При сяйві місяця, зорі
Він слав все відділи нові
На порятунок брата.*

*Усе життя, свій хист, талант
Віддав Він Україні.
Його боїться окупант,
Він Волі й Правди наш гігант —
Живий в безсмертнім чині!*

Франція.

ської боротьби проти загарбників України і включення в цю боротьбу інших народів, які опинилися під окупацією імперіалістів червоних чи брунатних, а які були згідні з концепціями, що лягли в основу АБН. Криза велико-простірних концепцій в сучасному укладі світу вимагала знищення новітньої московсько-большевицької імперії шляхом боротьби поневолених народів. „Оцій облудній, антинародній, інтернаціональній большевицькій концепції, що означає повне поневолення народів і людини, протиставив український народ концепцію вільного й самостійного життя всіх народів, побудовану на праві кожного народу на власну державу та на праві людини на вільне й коронене законом життя, без будь-якого національно-політичного, конфесійного чи соціально-економічного гніту.“

У цій новій боротьбі ліс не визначав всюого поля боротьби — треба було просякати в міста і села — при співпраці всіх складових чинників українського народу. Плебісцит збройної боротьби відмовив права представництва т. зв. урядові УССР, агентурі Росії. Понадпартийна

між представниками Вермахту й УПА та ОУН у червні 1944 р. В документі підкреслено, що переговори не стосуються політичної чи військової співпраці. Проте, обидві сторони хочуть домовитися про злагіднення відносин, взаємну толерантність і деяку допомогу в боротьбі з большевиками. Вермахт не мав виступати проти УПА й вплинути на цивільну адміністрацію, щоб припинила терор проти населення й звільнила політв'язнів. Представників УПА й ОУН не названо й немає певності, чи ці розмови посунулися далі вступної стадії. В кожному разі, дальші звіти на цю тему не говорять нічого про якісь конкретні узгіднення й контакти з УПА.

Згадати тут треба також кап. Кірна, який із групою німецьких розвідчиків відбув 180 кілометрів у советське запілля у Станиславівщину, у жовтні 1944 р. Мета рейду — нав'язати контакти з УПА. Він дійсно нав'язав контакт з якоюсь командою УПА. Йому домогли здобути батерії для радіонадавчої станції і він повернувся німецьким літаком до Krakова, разом з двома представниками УПА. Кап. Кірн залишив дуже вартісний звіт про організацію й побут УПА. Проте, в його звіті немає точніших даних про якісь домовлення з УПА.

Крім вище обговорених справ, у документах порушено ще багато інших тем. В них мова про польсько-український конфлікт, про намагання УПА встановити контакти з альянтами, про контакти УПА з угорською армією, з югославськими партизанами й іншими сусідами України і на інші теми. Можна таки твердити, що надруковані в збірниках документи кидають додаткове світло на багато аспектів багатогранної діяльності УПА під командуванням ген.-хор. Т. Чупринки-Р. Шухевича й додають багато досі невідомих інформацій.

Між зібраними в двотомнику матеріалами відносно мало документів місцевої німецької адміністрації, напр., з районів і округ. Власне в таких документах повинно бути найбільше інформацій про людей і відділи УПА, які діяли на даних менших територіях, а про яких немає інформації. Тому редакція „Літопису УПА” заповіла дальшу дослідчу працю в німецьких архівах, щоб відшукати й опублікува-

Ганна Черінъ

ЧУДЕСА

*Кутя з родзинками, і з медом, та ще й з маком...
А поза тим — який глибокий зміст:
Один народ святкує неоднако:
В одних Різдво, а в інших тільки піст.*

*Одні вітають друзів з Новим Роком,
А ті ще доживаються Різдва.
Отак хитаємося несумірним кроком,
Різдвяним дзвоном дзвонить голова...*

*На Батьківщині теж інакші дати,
У них старий ще діє календар.
Тож чи повинні наші діти ждати
Два тижні довше на різдвяний дар?*

*Тим більше, то не від батьків дарунки.
Від Сента-Клоса, що кричить „Го-го!”
Чи ж він свої триматиме пакунки
До старокалендарного Різдва того?!*

*I так з Різдвом незручности багато:
Його зовсім не визнають жиди...
Ta український народ вірить свято,
Що з нами Бог, що з нами Бог — завжди!*

*Палахкотять у нашій церкві свічі.
Для нас стається ще єдно з чудес:
Для українців Бог родився дівчі,
I дівчі вмер, i два рази воскрес.*

1983

ти ці документи.

Обидва томи коштують по 12 дол. Набути в українських книгарнях, у кольпортерів, або замовити в адміністрації видавництва „Літопису УПА”: Litopys UPA, c/o Kiev Printers Ltd., 2466 Dundas St. West, Toronto, Ont., Canada, M6P 1W9.

Клавдія Фольц

ЧЕРГА

У нашому місті, на Донбасі, було за бульшевицької влади два базари. Один, на околиці міста, великий, звичайний, з поліцями для перевозок, з колгоспним привозом та товкучкою. Цей базар діяв енергійно лише що неділях, а в звичайні дні на ньому було мало торгу і все було дорого.

Другий базар містився майже в центрі міста і називався „Зеленим”.

На ньому були дерев'яні маленькі крамнички-„ларки”, в яких мусіла б продаватись гордина та өвочі, з овочевих баз, по державних цінах. Кажу „мусіла б”, бо її майже ніколи не було. А коли що й привозили, то це була небуденна подія. Ось як у той день, про який хочу розповісти.

Ще зрання прокотилася по місту чутка („одна жінка казала...”), що на „Зеленому” сьогодні „даватимуть” молоду картоплю та цибулю. І місто загуло як вулик! Гуртами люди збиралися біля ларків, розташованих колом, кругом круглої площи. Вже о восьмій годині ранку біля кожного ларка стояли черги, в декілька сот осіб: всі хотіли купити городини.

Ніхто не зновав скільки і коли, і в який саме ларок привезуть ту городину. А кожному хотілось бути одним з перших. Отож, тому її є черга біля кожної із тих крамничок-ларків.

Тут же, в натовпі, швидяють підслухувачі-сексоти, прислухаються, про що люди говорять, щоб потім донести „куди слід”. Люди їх знають, бо більшість із них молоді й пикаті; у цей час дня чесна молодь або на праці, або в учебових закладах. А раз өтакий лобуряка третиться в чергах між жінками, то так і знай, це агент сексот і тримай язика за зубами.

Час минав, а про зелень ні слуху, ні духу.

Натовп колихався, як морські хвилі. Люди переходили з однієї черги в другу, швидяють дітвора. Між ларками в холодку дівчатка групками бавилися камінцями („кремушками”), а за ларками хлопчики ганяли „футбола”.

Натовп покищо терпеливо чекав, обмінюючись місцевими новинами та обговорюючи,

як би то було б смачно з'їсти молоду, в лушпайках зварену, картопельку, та з зеленою цибулькою, та ще як би дістати десь оселедчика, то її за вухо не відтягнеш.

— А коли б до того всього та ще глечик молока... — додає дідусь, який затесався в чергу між жінками.

— Еге ж, тобі вже як мед, так і ложкою, — обізвалася якась молодиця. — Будь радий, як ще пощастить картоплі та цибулі дістати. Ось сонце вже до обіду добирається, а про зелень і не чути.

А сонце дійсно вже доходило до зеніту. Скорочувались тіні, збиралась задуха.

Люди томились, пріли. Всіх мутила спрага, але води поблизу не було, а з черги вийти небезпечно: тільки вийдеш, а тут зелень привезуть — і все пропало, згаяно півдя намарно! Пролізти у чергу, на своє місце, справа неможлива.

Питають один другого, хто пустив чутку про зелень? З якої бази? Може це неправда? Може хтось пожартував?

Наростає незадоволення, роздратованість. Спрага, спека і над усім оцім, з усіх боків площи, репетують гучномовці про колгоспні досягнення та добробут робітничого життя!.. Що ж, слухай і мовчи.

А як перейдуть на музику, то більше трішати, аніж грають ті радіогучномовці.

Ралтом на площе вбігає гурт галасливих хлопчиків і на все горло верещать:

— Везуть!!! Везуть!!! Везуть!!!

Захвилювалось людське море. Повставали ті, котрі сиділи просто на землі, заметушились, забігали діти, дорослі кинулись хто куди, хапали один другого за стан, за плечі, щоб утриматися в черзі. Черги, як змії, спліталися і розпліталися, коливалися і хвилювались. Зв'язувались вузлом, а то знов витягались в довгі стрічки. А зелені — не було... Діти пожартували...

Злість охопила натовп. Накинулись на дотвору. Сталі докоряті та загрожувати за недбале

виховання дітей. Налпали на жінку, яка міцно тримала біля себе двох хлопчаків: діти взагалі не повинні бути в черзі!

— А та-а-к, тобі добре говорити, бо напевно когось маєш, що тобі допомагає по чергах стояти, а у мене ні кому, — відбивалась жінка. — Чоловік на праці, а я сама, хоч розірвись. От і мушу дітей ставити в чергу. Бо як дають по одному кілограму чи по два, в одні руки, то як нагодувати араву з шести ротів? Та ще й не можу признаватись, що вони мої, бо як хтось дізнається, що мої, то й виженуть з черги. І знов підуть голодні спати.

— Ану-ну... потіше, дурна баба, в нашій страті нікто не ідьот голодним спать, — це подав голос один із „отих“, сексотів НКВД.

Гурт зразу затихає, на цьому місці, але з якоїсь причини сварка вибуває на іншому боці площі.

А сонце вже перейшло за обід і далі безжалісно пече.

Хтось звідкись приніс відро води. Натовп, збиваючи один одного, долонями хапали з відра воду і пили і бризкали на обличчя та ший. За мить відро спорожніло. І знову крик:

— Без-у-ть!!!

Натовп завмер. Тисячі очей з недовір'ям дивилося на в'їзд. І, бачуть власними очима — діється чудо: на площу завертає гарба, повна мішків з картоплею, та коробів, із яких звисало зів'яле бадилля зеленої цибулі!

Вибухнув вулкан! Закипіла площа. Всі черги змішались, як хвили моря в бурю.. Хапались за гарбу, безжалісно відпихаючи одні других. Когось звалили, затоптали. Крик, вереск, плач, лайки... А гарба поволі тягнеться і тягнеться кругом площі і невідомо перед яким ларком зупиниться!

Перед гарбою люди, як ті скоморохи, скачуть, бо не знають, до якого ларка пристати. А за гарбою тягнеться хвіст і закручується бурхливим коловоротом. Галас і гармидер неймовірний.

І, раптом, пересилуючи гармидер, з голосників загриміла хорова, московська голосна пісня:

„Зашумілі, загуделі провода,
Ми такова не відалі нікагда”! ..

На мить якась мертвавиша охопила площу. Всі прислухались до пісні, і раптом, ніби по-змові, вибухнув могутній реріт!

— Оце правда, оце дійсно правда, що такого „не видали нікогда!“ — вигукнув хтось. — Яка іронія!

Ця пісня, в такому збігу обставин, викликала у людей саркастичне відношення до такого безглазого порядку. Але вона охолодила гістеричний інатовп. Залунали жарти.

Нарешті гарба зупинилася і, сам-собою, за старим досвідом, почав наладнуватися в черзі порядок. Близькі до ларка допомогли розвантажити гарбу. Приблизно прикинули, на скільких вистачить по три кілограми та по пучку цибулі на одні руки. Ті, що не мали надії на купівллю, зразу розійшлися, а решта нерозривним міцним ланцюгом тримала чергу кругом площі.

Через дві години вже було по всьому: зелень продана, крамничка замкнена. Лише курява, за день піднята тисячами ніг, поволі спадала на площу.

А в хатах, сміючись, оповідали про подію з брехливою піснею, яка того дня стала правдивою:

„Зашумілі, загуделі провода,
Ми такова не відалі нікагда”! ...

МОЛОДЕЧНИЙ ЖУРНАЛ „КРИЛАТІ”

З нового 1985-го Року відомий журнал для дітей і молоді „Крилаті“, видання Центральної Управи Спілки Української Молоді у вільному світі, буде виходити в Америці, у Нью-Йорку.

Дотепер довгі роки „Крилаті“ друкувалися за редакцією мгр. Омеляна Коваля — неструдженого працівника для сумівської молоді — у Брюсселі, в Бельгії. У зв'язку з високими коштами пошти і віддалі від України, вирішено з цього року публікувати цей журнал-місячник у Нью-Йорку, де його редактуватиме Л. Полтава..

Половина журналу „Крилаті“ призначена для юнацтва, а половина — для малих дітей.

Ніщо так не спричинює створенню майбутнього, як завзяті мрії. Сьогодні — вигадка, химера, а завтра — тіло і кров.

Віктор Гюго

З НОВИХ ВИДАНЬ

„РОСІЙЩЕННЯ УКРАЇНИ”

Науково-популярний Збірник. Леонід Полтава — головний редактор. Ред. Кол.: Ігнат Болинський, сл. п. Симон Вожаківський, д-р Микола Чировський. Нью-Йорк, Видання Українського Конгресового Комітету Америки, 1984. 416 стор., ілюстрований, факсим., 23 см. Англійське резюме, зміст.

(Бібліографічна записка: д-р Ол. Соколишин-АДУК).

Перед XIV Конгресом УККА вдалося після дворічної праці зусиллям невтомного редактора Леоніда Полтави зредагувати та видати цей, такий конечний збірник „Російщення України”, який негайно слід перекласти на чужі мови, зокрема на англійську. Гарно оформлену обкладинку виготовив мистець Петро Сидоренко, а друг виконала відома фірма „Мета” під зарядом мгр. Бориса Береста. Синьо-жовта опера викликає притягаюче чуття, і коли я спостерігав делегатів і гостей XIV Конгресу, які товпилися біля столу, купуючи її в п-і Стефи Букшованої (20 дол. у м'якій оправі та 25 дол. у тердій), то я переконався, що то була книжка, якої культурні люди чекали роками. Доконаав те УККА з ред. Полтавою та ред. колегією, до якої входили: ред. Ігнат М. Білинський, новообраний президент УККА, пок. сл. п. Симон Вожаківський, великий знавець музичного мистецтва України, та проф. д-р Микола Чировський, автор ряду англомовних праць про Україну, включно із двома англ. томами „Історії України”. До речі, вже закінчив третій том і внедовзі він піде до друку (вийде в 1985 р.).

Передмову написав ред. Ігнат М. Білинський, який коротко з'ясував суть історії російської імперії, називаючи її за Ів. Франком „гнилим багном посеред Європи”. Україна із понад 50-мільйоновим населенням завжди чинила спротив проти економічного визиску та національного поневолення Москви і часто перемагала, хоча лише на короткий час, про що свідчать періоди української державності: 1917-1920 рр. та в 1939 р. на Карпатській Україні й 1941 р. у Львові, у протиставленні гітлерівській

Німеччині і Москві. Зараз той спротив чинять наші Нескорені, які караються по тюрях на засланнях і психушках, обороняючи святі національні права нескореної України і яким належить наша всебічна допомога.

Збірник редактор поділив на дві частини, з багатою документацією та ілюстраціями, які докладно представляють процес російщення України від століть. Ред. Л. Полтава у нарисі „До історії російщення України від 1720 року” на 50-ти сторінках розкриває — на докладних джерелах — правду суть російщення України, заторкуючи українську мову, укази ЦК КПСС, укази царської Росії, як Валуєвський з 1863 р. та Емський з 1876 р. Зупиняється над революцією 1917 р. в Російській імперії, належну увагу й аналізу дає могутній силі української стихії, з відродженням українського церковного життя, з Митрополитом Василем Липківським (УАПЦ), розвитком українського національного, культурного і військового життя. Л. Полтава аналізує політику російщення за Сталіна й Хрущова, з голodomором 1932-33 років, Єжавчиною і розстрілом українського культурного відродження, як також подіями в Карпатській Україні з 1939 року й проголошенням відновлення української державності Актом 30 червня 1941 р. з Прем'єром Ярославом Стецьком. Не поминає він провідника Степана Бандери, Головного Командира УПА ген. Тараса Чупринки, який загинув у боротьбі із віковічним ворогом України, червоною Москвою, 5 березня 1950 р. Зупиняється згодом і над повстаннями в таборах заслання, де українці вели перід. В той час Україна почула могутній голос Шестидесятників, які із Вас. Симоненком заявили, що український народ був, є і буде; виступає проти постанов 22 з'їзду КПСС з 1961 р. про „зближення і злиття націй”. У Києві в той час Іван Дзюба видав знамений твір „Інтернаціоналізм чи русифікація”, перекладений на багато чужих мов. Згадує про суд у Луцьку над Валентином Морозом, в 1966 р., про правника Левка Лук'яненка (про вихід України із Сов. Союзу), про твір Вячеслава

слава Чорновола „Лихо з розуму”, в якому засуджує політику Москви знищити Україну як націю. Наводить статистику видань, голоси Самвидаву, типу „Український Вісник” ,голоси українських борців за національні права України, падає приклади арештів ряду нескорених, включно із вбивством Алли Горської в 1970 р., яку забито за вітраж Т. Шевченка в Київському Університеті, як також по-звірському замордовано композитора Володимира Івасюка й багато, багато інших, лише за те, що вони любили Україну. Подає великі втрати України під час Другої світової війни, як також наводить постанови з Ташкентської Конференції з 29 травня 1979 р. про „Русский язык — (мовляв) дружби і співпраці народів СССР”, де є викрита московська русифіаторська політика, яку застосовують зараз в Україні і в інших поневолених народах червоної московської, останньої існуючої, імперії в світі. Включає і голоси російської еміграційної преси й голоси російських дисидентів, які, як і в СССР, є за єдину неділімою Росією, з кличем: „Завоювати увесь сіт, зросійщiti його і зробити православним!”. Розвідка закінчується поданням фактів спротиву російщенню в Україні та ствердженням автора, що „боротьба за українську мову — це боротьба за українську душу українського народу, за нашу духовість, за нашу майбутність”. Розвідка Л. Полтави то неначе квінтесенція цілого збірника і тому варто було над нею зупинитися довше.

„Злиття націй в ССР” — це стаття сл. п. ред. Вячеслава Давиденка, відомого дослідника советознавства, а про „формування норм української мови і російщення” пише д-р Ігор Гурин, із вибраною бібліографією. Про „Методи і засоби російщення України” є стаття Дмитра Чуба, із цінними примітками. Відомий дослідник советознавства і руху спротиву в Україні д-р Анатоль Бедрій в статті „Грані нації — грані культури” аналізує краєвий твір із 70-их років автора, якого зберігає в таємниці і який вказує на сильну динаміку української нації в її змаганні за буття і державне визволення. Відомий наш історик проф. д-р Микола Чирковський пише про „Советсько-московський наступ на українську культуру” із хронологіч-

ною аналізою того наступу та джерельною документацією в примітках.

Історик проф. д-р Володимир Стойко в статті „Напрямки історіографії в Українській СРСР” зупиняється на „Тезах у 300-ліття об'єднання України з Росією” (1654-1954 рр.), виданих ЦК КПСС у річницю Переяславського договору з 1654 р., із багатою джерельною документацією.

Відомий літературознавець проф. д-р Богдан Романенчук пише про „Переслідування і російщення української мови, літератури й науки”, вказуючи на термінологію слова „русифікувати”, як німецький витвір, дає огляд з багатою літературою. Мір Борис Берест дає аналізу „Російщення словникового складу української мови”, із поданням різних рафінованих методів російщення української мови, включно із т. зв. запозиченнями з мови „старшого брата”, із належними висновками і багатою літературою. Релігійний історик проф. д-р Григор Лужницький містить статтю про „Московсько-більшевицьке переслідування Української Правосланої Церкви”, вказуючи на боротьбу за Автокефалію в 1917-18 роках, а також на „Два шляхи переслідування УПЦ московсько-більшевицьким окупантом” та багатою джерельною літературою, з додатком знищення історичних релігійних пам’яток у Києві (проф. Євгенія Онацького). Проф. д-р Василь Ленцік містить статтю „Українська Католицька Церква в Советському Союзі”, із докладним описом на стор. 199 таких великих втрат, як знищення 10 єпископів, 3470 священиків, 4440 церков, 35 видавництв і інше. Він теж включає там і бібліографію. Пок. Симон Вожаківський дав статтю „Московія — винищувач української музичної культури”, а про „Російщення Кубані — Південно-східного бастіону України” цікаво написав мір Ярослав Савка.

Є у книзі „Російщення України” багато документів та голосів нескорених, а в кінці того розділу поміщено ряд текстів офіційних московських комуністичних матеріалів, пов’язаних із питанням російщення України, як „Рекомендації Ташкентської Конференції” з 29 травня 1979 р., нові таємні постанови ЦК КПРС, Колегії Міністерства Освіти УССР і тому по-

дібні, постанови про насильне російщення всього українського життя в Україні.

Друга частина книги — то правдива, модерна історія української літератури, написана великим знавцем того діла проф. Іваном Левадним, під назвою „Українська література в боротьбі і жертви цієї боротьби” (стор. 257-400), що заслуговує на окреме видання „Шкільною Радою” УККА, як підручника навчання в школах українознавства.

„Російщення України” в перекладі англійською мовою стане окрасою нашої української англомовної літератури.

Стор. 401-413 містять окремі джерельні матеріали: Ю. Базя, о. В. Романюка, Івана Сокульського, Івана Геля, Політв'язнів до ООН, поезію Ан. Лупиноса, один із меморандумів Київської Гельсінкської Групи з 1976 р., вірш Гр. Столлярчука, ряд оригінальних фото-документів, як „Боротьба двох культур”, про акад. Сергія Короліва, про битву під Полтавою, також знищенну палату гетьмана Ів. Мазепи в козацькому барокковому стилі в Чернігові, Педагогічного Інституту у м. Винниці — з московськими гаслами (російською мовою). Не диво, що в Києві на вулиці рідко чути українську мову, адже Москва називає її „бандерівською” мовою!

Унікально оригінальне видання „Російщення України” є цінним джерелом для дослідження нескореної України, яка як Фенікс, все відроджується із згарящі. Наша студіюча молодь знайде в ній джерела для написання наукових розвідок, а перекладена на англійську мову книга дасть першоджерельну документацію про стан змагань в Україні під займанчиною білої і червоної Москви — для англомовних читачів.

Д-р Ол. Соколішин

*****
Комунізм — Облуда!

Націоналізм — Перемога!

БУЛА ДОБРА НАГОДА

У дбайливо виданій напередодні книжці звітів — „XIV КОНГРЕС” українців Америки — було опубліковано багато привітів від відділів УККА та різних установ і організацій, які входять у систему УККА.

Такі привіти давали гарну нагоду відділам УККА розповісти бодай стисло про особовий склад працівників та історію діяльності. Цю нагоду — а книжку читали на XIV Конгресі 600 делегатів і гостей! — добре використав Відділ УККА у Боффало, під керівництвом п-і Даши Процик. Закупивши одну сторінку, цей Відділ, крім привіту, подав наступне:

”ДЕЦО ПРО БОФФАЛВСЬКИЙ ВІДДІЛ”

Відділ УККА в Боффало створено 7 серпня 1950 року. В минулому його очолювали: Олександр Слотюк — 1950-1951 рр., Ілля Була — 1951-1961, д-р Михайло Лоза — 1961-62 і 1965-1966, д-р Нестор Процик — 1962-1965, Степан Шипиллявий — 1966-1970, д-р Михайло Сайкевич — 1970-1971, Роман Конотопський — 1971-1972, Василь Шарван — 1972-1980 рр.

Тепер — від 1980 року — головою Відділу є Даша Процик. Відділ займається і даліше займається культурно-освітніми, харитативними, а також і політичними справами. Відділ патронує місцеву школу українознавства (Рідну Школу). Екзекутива Відділу завжди вив'язувалася із фінансових зобов'язань (йдеться про Національний Даток). Це заслуга кожного референта УНФ. Уже 15-й рік працює на цьому становищі **Василь Пристайко**. Відділ займається теж і збіркою фондів на СКВУ”.

Багато делегатів Конгресу з цікавістю прочитали цю інформацію, підходили до п-і Даши Процик, гратулювали за успіхи в громадському житті.

Була добра нагода й іншим Відділам стисло розповісти про себе. Була нагода і ще буде, лише не марнуймо ї!

Короткі інформації з життя відділів УККА радо друкує наш тижневик „Національна Трибуна”, а також і „Бюллетень УККА”, який виходить, на жаль, тільки раз на два місяці. **Н.Н.**

ЧЕРЕЗ ОЩАДНІСТЬ ДО КРАЩОГО ЗАВТРА!
1-ий УКРАЇНСЬКИЙ ФЕДЕРАЛЬНИЙ ЩАДНИЧИЙ БАНК

“П Е В Н І С Т Ъ”

В СЕ СТОРОННЯ БАНКОВА ОБСЛУГА

Щадіть, позичайте та полагоджуйте всі свої банківські потреби
у найбільшій українській фінансовій установі

Ощадності забезпечені федеральною агенцією до висоти 100 тисяч дол.

1st SECURITY FEDERAL SAVINGS BANK

936 North Western Avenue
Chicago, Illinois 60622
(312) 772-4500

B R A N C H:
2166 Plum Grove Road
Rolling Meadows, Illinois 60008
(312) 991-9393

В СЕ СТОРОННЯ БАНКОВА ОБСЛУГА

ФЕДЕРАЛЬНА КРЕДИТОВА КООПЕРАТИВА СУМА

В ЙОНКЕРСІ, Н. Й.

ВИДАЄ ПОЗИЧКИ СВОІМ ЧЛЕНАМ ТА
ОРГАНІЗАЦІЯМ; СЛУЖИТЬ ДОБРИМ І
ДЕШЕВИМ КРЕДИТОМ, ГРОШОВИМИ
ЧЕКАМИ; УДІЛЯЄ НАЙДЕШЕВІШІЙ
КРЕДИТ НА АВТА, МОРТГЕДЖІ,
ремонт домів, меблі, шпитальні рахунки,
вакації, весілля та інші цілі.
СПЕЦІЯЛЬНИЙ КРЕДИТ ДЛЯ СТУДЕНТІВ
Майно кожного вкладчика - чи позичкодавця
забезпечене.

Приймає ощадності і платить 7% дивіденди
Безплатне забезпечення ощадностей
Безплатне життєве забезпечення
до 2,000 дол.

Адреса:

SUMA (YONKERS)
FEDERAL CREDIT UNION
301 Palisade Ave. Yonkers, N.Y. 10703
Tel.: 914-965-8560

СТЕПТОВА КРЕДИТОВА КООПЕРАТИВА

„БУДУЧНІСТЬ”

У ДЕТРОЙТІ

СЛУЖИТЬ СВОІМ ЧЛЕНАМ ТА ОРГАНІЗАЦІЯМ
ДЕШЕВИМ І ВИГІДНИМ КРЕДИТОМ.
НИЗЬКОВІДСОТКОВІ ПОЗИЧКИ НА АВТА,
ДОМИ, НАПРАВУ ДОМІВ, МЕБЛІ, ВАКАЦІІ,
ШПІТАЛЬНІ РАХУНКИ І Т. П. ПОЗИЧКИ
(КРИМ МОРТГЕДЖОВИХ) ЗАБЕЗПЕЧЕНИ
ДО 10,000 ДОЛ. БЕЗПЛАТНО ДЛЯ ПОЗИЧКОДАВЦЯ.
ВІД ВКЛАДІВ ПЛАТИТЬ 5½%
ДИВІДЕНДИ

Вкладчики мають безкоштовне життєве
забезпечення до висоти 2,000 дол.
Ощадності забезпечені до всякої висоти.

Future Credit Union of Detroit
4641 Martin Ave., Detroit, Mich.
3011 Caniff, Hamtramck, Mich. 48212
Tel. 843-5411

Панько Незабудъко

ФОРТУНА ХВОСТОМ НАПЕРЕД
(Фейлетон)

Червоним москалям фортуна щось не хоче вісміхатись. Не заставить її до цього ні „найдемократичніша” конституція ССР, ні „найпрогресивніша” комуністична система, ні „мудра партія”, ні навіть усесильне КГБ. Завзялась вам, наступилась і все хвостом обертається до них. Землями відмовляється хліб родити і як би не ці „жаждливі експлуататори робочого класу” — капіталісти не посobili хлібом — животи поприхиали б до хребтів. „Найпередовіша” індустрія випускає продуктів, що, пожалься, Боже; ні штанів порядних, ні черевика, ні машини, ні знаряддя путнього — все придатне лише на ганчір’я, на брухт. Досі навіть супер-злодійкуватим советським шпигунам не вдалось викрасти в Америці секрету, як продукувати джінси.

В політиці також не везе. Застрягли в Афганістані і ні сюди, ні туди: дістали порядного по-мурдника в Гренаді: обійшовся ім здоровим облизнем Четвертий Конгрес СКВУ, а з широкого світу масово „видворюють” советських шпигунів-щурів, щоб не пакостили.

Немає щастя і з генсеками — натягають ногами один за другим! Ще як слід не віджалувано Льоніки, аж тут і Юрі прийшло урізати дуба. Не зарадить смерті ні „найпередовіша” союнаука, ні „мудра” партія, ні КГБ.

Небіжчикові Юрі таки здорово не поталанило. Куди йому до його попередника! Всюго-навсього 15 місяців побути генсеком, і то з того доброго півроку в „кроваті” — кар’єра незавидна. Краще було б і не зачинати. Ні маршала не дістав, ні „президентом” ССР не став, ні навіть на взір Брежнєва „видатним соціалістичним письменником”.

Але, яккажеться, що „цар помер — цар живе”. Ще ноги як слід не захолонули в Юрі, а вже „цар” новий на його місці зявився — Костя Черненка. Хоч незавидний собою, отака сіра червона „еміненція”, але все ж таки „цар”. А хіба колись Ніколка був кращий? Бачите, стара брежнєвська

гвардія не хоче випустити віжок з рук, не хоче передати їх молодшим.

Вступ на советсько-московський престіл нового „царя” відживив пригаслі надії західних кутоуміних демолібералів і довгоязикіх працівників мідії на мирне співжиття з Москвою. Взагалі вони, а особливо ці другі, мають неабияку нагоду почесати собі довгі язики, потішаючи себе й загал. Каже наша народна приказка: „Дурний думкою багатіє”. Отак і з ними. Поганенькі вон учні історії.

А що нам, українцям, і іншим поневоленим Москвою народам, ждати від нового червоного володаря? А те, що від його попередників. Москалі будуть і дальше душити наш народ, обкрадати його з матеріальних і духових багатств і старатися поснагати його з народом панівним, московським. Деято може з наших прихильників співжиття з москалями тішити буде себе й інших що новий московський володар є українського походження, має ультра-українське прізвище. *Марна надія!* З того може бути нам лише подвійна шкода: по-перше, що кожний хохлацький виродок нічим не уступає родовитому москалеві-імперіалістові, і подруге, якщо він в дечому й постуਪиться західнім демолібералам, то назовуть його „гуд рашен”, а як лише погладить їх проти шерсті то зразу стане „бед юкренієн”. Тому користи нам від нього буде менше, ніж від цапа молока.

У кого не болить душа за Рідну Землю, за свій народ — той не любить нікого й нічого, той живе лише для того, щоб натоптати чрево.

† Олекса Тихай
Помер 1984 р. у московській тюрмі

Земле рідна! .
Хто тебе любов’ю обікраде,
Хто твої турботи обмінє, —
Хай того земне тяжіння зрадить
І з прокляттям безвість проковтнє!
Василь Симоненко

ПЕРЕДПЛАЧУЙТЕ, ПОШИРЮЙТЕ, ЧИТАЙТЕ „ВІСНИК” — ЖУРНАЛ УКРАЇНСЬКОЇ НАЦІОНАЛЬНО-ВІЗВОЛЬНОЇ ДУМКИ!

НАЦІОНАЛЬНА ПРЕСА —
НАЦІОНАЛЬНА ЗБРОЯ!